№ 171 opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

21-טער יאהרגאַנג | 23 lipca 1928 r. | מאָנטאָג, ד׳ מנחם אב תרפ״ח | רעדאַקציע און אדמינסטראַציע: פּיאָטרקאָווסקע 86. טעלעפאָנען: אין רעדאַקציע 47, אין אדמינסטראַציע 47

געפונען אמונדסענס הידראָפּלאַן

דער אלטער פּאַלאַר-פאָרשער זאָל זיך האָבען צופוס אוועקגעלאָזט זוכען יבשה

אָסלאָ, 22 יולי (סה. צום „ל. ט.") דער פראַנצויזישער פּאָלאַר דאַמפער, וואָס האָט אונטערגענומען אַ רייזע אויפצוזוכען אמונדסענס הידראָפּלאַן, קען נאָך נישט אָנזאָגן אַז אויף די אינו-קריעס נעבען די בעריינג אינזלען האָט מען געפונען ליגען צוגעראָכען אַמונדסענס הידראָפּלאַן. קען מען שען, נישט קען לעבעדיגע און נישט קען טויטע האָט מען דאָרט נישט געמערקט. מען איז זיך דעריבער משער, אַז בעת דער הידראָפּלאַן איז צוגעראָכען געווארען האָט זיך אמונדסען און זיינע חברים אויפגעלאָזט צופוס זוכען יבשה.

קראַסיו צוזאַמען מיט די שוועדישע לופט-פליהער זוכען אמונדסענען.

שטאָקהאָלם, 27 יולי (סה.) די פיהרער פון דער שוועדישער רעטונגס-עקספעדיציע קאַפּיטאַן שאַרנבערג האָט מודיע געווען דער שוועדישער רעגירונג, אַז דער רוסישער אייז-ברעכער „קראַסין" האָט אויסגעדרוקט דעם וואונש צו פיהרען צוזאַמען מיט די שוועדישע לופט-פליהער די אָקציע אויפצוזוכען אמונדסענען, און אַלאַסאַנדרי'ס גרופּע. צו דעם צוועק זאָל מען אָרעקשטעלן אויפ'ן דעק פון „קראַסין" זיבן הידראָפּלאַנען. די שוועדישע רעגירונג האָט אָבגעהאַלטען וועגען דעם אַ ספּעציעלע זיצונג און איבערגעגעבען דעם קאַפּיטאַן שאַרנבערג אינסטרוקציעס.

פראַנצויזיש-ליטווישער האַנדעלס-אָבמאַך.

בערלין, 22 יולי (סה.) צווישען דער פראַנצויזישער און ליטווישער רעגירונג איז געשלאָסען געווארען אַ פראַוויזאָרישער האַנדעלס-אָבמאַך, וועלכער איז זעהר גינסטיג מאַר ליטא.

שטאַט-פערוואַלטונגען איז פּוילען

פאַר'ן יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

ווילנע (יט״א). אַ הון דער סימפּאַטיע פון צאַרישער מאַטראָסקעס וואָס האָט בעשטימט 3000 גולדען פאַר'ן יידישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט האָט דער מאַגיסטראַט אין לודץ פּרעזומירט און בוידעשען אויפ'ן יאָהר 1928/29 300 גולדען פאַר'ן „יוואָ" וועגען דעם האָט דער מאַגיסטראַט שוין צוגעשיקט אַן אַפיציעלע מיטיילונג.

לויט די ידיעות פון יידישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט האָבען נאָך אַ נאָענטע רווח מאַגיסטראַטען פּרעזומירט בעשטימטע סומען לטובת דעם יידישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט.

לעצטענס האָט זיך דער „יוואָ" געווענדט צו עטלעכע אַרגאַנדלונג מאַגיסטראַטען מיט אַ מעמאָראַנדום און פרעגען וועגען אויסטיילונג פון די דזשפּאַוויציער פאַנדען סובסידיעס פאַר'ן „יוואָ".

די גרינדונג פון אַ פעראַיין פון די יוד. זשורנאַליסטען אין דייטשלאַנד.

בערלין, (יט״א). די מעג אין צוגעהאַלטען געוואָרען אַ פעריינטלונג פון אַרויפ יידישע זשורנאַליסטען אין בערלין, אויף וועלכער עס איז פאַרגעלעגט געווארען די פראַגע פון גרינדונג אַ פעראַיין פון יידישע זשורנאַליסטען אין דייטשלאַנד. עס איז אונטערשטיצט פון קעגנט געווארען די גרינדונג אַ פעראַיין מיט דער אויפגאַבע צו שאַפען אַ פּראָפעסיאָנעלע אינטערעס פון דער זשורנאַליסטיק אין דייטשלאַנד. אין דער אינטערעס פון דער אַנטוויקלונג פון דער יידישער פּרעסע.

יודישע אויסוואַנדערונג פון סאַלאָניקי

פערערנערונג פון דער עקאָנאָמיע. לאַגע פון די סאַלאָניקער יודן

סאַלאָניקי, (יט״א). לויט דער אָפיציעלער סטאַטיסטיק האָבען אין משך פון דעם פעריאָד אַנהויב יאַנואַר 1921 מיט עמדע 1927 יאָהר אויסגעוואַנדערט פון סאַלאָניקי 5.000 יידען. קרוב אַ העלפט פון דער חאַוועטער צאָהל האָט אויסגעוואַנדערט קיין פראַנקרייך, חיפה זעלבסט קיין פאַריז, אַרום 1.000 האָבען אָנגענומען קיין ארץ ישראל און די אַנדערע האָבען אויסגעוואַנדערט קיין צפון-אַמעריקע און אַנדערע לענדער.

מיט אַ מאָל אַרויסגעקומען אַ אַנדערע מעגלעכקייט אויפ'ן אַרבעט מאַרקט, אַז אַ גרויסער טייל פון יידישע אַרבעטער האָבען פאַרלוירען אַרבע

דריטע זיצונג פון אכציאנס-קאמיטעט

„מזרחי" וואנט פאר א נייסטיגער אוגאנדא.—רעזוליזיאניסטען פאדערן די דעמיסיע פון ד״ר ווייצמאנ׳ען און פון דער עקזעקוטיווע.

ליידענשאפטליכע דעבאטען ארום דעם בעריכט פון דער אגענט-קאמיסיע.

ערקלערט, אז די רעזאלוציע פון דער הענטיגער וואנג פון מאריאנ׳ס מאמ׳ען און פארנעקומען דער חשיר פון דער דעבאטע איבער דעם בעריכט פון דער אגענטקאמיסיע.

דער ערשטער האט גערעדט חיים נאל-בערג און נאמען פון דער ציונס-טישער פעדעראציע אין שבלאנד. ער פיבט שטאיר די פאליטיק פון ד״ר ווייצמאן אז נחום סוקאלאוו און ער ערקלערט, אז די רעזאלוציע פון דער ענגלישער פעדעראציע, וועלכע זאגט זיך אר״ם פאר׳ן בעריכט פון דער אגענטקאמיסיע, שאפט די גוטיגע גרונדלינען „וועטערדיגע אנטשחאנדלונגען" צו וועגען פערבייטערן די יודישע אגענטור. אבן נעגעבאל וואט אלפרעד מאבר נוטש אנגענומען די פרעטשטיר פון דער ציונטישער פעדעראציע אין שבלאנד.

דער פרעזעס פון מזרחי חיים מאיר בערלין וואנט פאר דער דראשטער נוסטונער אונגארן. חיים בערלין און אבער דאך פאר׳ן אנגענומען דעם בעריכט פון דער אגענטקאמיסיע מיט בעדערונגען אין נאראנטיס.

מיט א דעלטינער מעמאנ נעמען דער קאנטראטיווע טרעט ארויס דער פאר׳ן שטאיר פון די רעזוליוציאנס מאר ד״ר מאלאוו זאגט, אז די פוחרונג

פון ד״ר ווייצמאן שרעטליכט דעם כבוד פון ציונזם. ער לעגט פאר צו פערלייגן דעם עטפעקטיוו פראגראם פון ד״ר לוי מארשאל׳ס פראגראם צו פערשטעלן צוויי ציונטישען קאנגרעס וועגען שאפען אן ערנו יעדרעגע פראווינזיאנרישע אגענטור. ד״ר ווייצמאן — ענדיגט גראס מאן זיין רעדע — איז די עקזעקוטיוו מיזען זיך אפגעבען אין דעמיסיע.

נוחדעם פון פארט, פערטרעטט ד״ר ווייצמאנ׳ס פאליטיק, ער ערקלערט, אז בעת האט נערעדט מיט מארשאל׳ן, האט ער זיך אנגעצייגט, אז ער האט נאנץ ערנסט בוגות צו מעטולונען זיך אנ׳ם אויפטי פון ארץ ישראל.

נוחדעם רופט די פערהאנדלונג אנצו-נעמען דעם בעריכט פון דער אגענטקאמ׳ סיע אין חסכם מיט די גרונדלינען, וואס זענען אויסגעארבעט געווארען אויף די פאנגרעסען..

רעפעראנט יעקב פינסאן, וועלכער פרעם ארויס אין נאמען פון די אלגע-רוקאטער ציונטישען זאגט, אז די וויי מערהייט ארבעט פון די אלגעמיינער ציונטישען און ווער עס פערטרעטן מיט דער רעזאלוציע פון דער יודישער אגענטור. אויפיל די ציונטישען אלגעמיינע און צאנטריפוגאל אויך פאר פארטיי אנטשארלינגען מיט מארשאל׳ס פ״ן. דער בעריכט פון דער קאמיסיע האט נוטש קיין הלכה לשום מסתי, נאר אז מוזנהם אויסדרוק פון די קאמיסיע

טיטבלוהער. ווייטערהין פערזאנערלינגען לאזען האבען די בעסטע אויסזיכטען אז עס וועט נשוכערט ווערען דער בעד-זשעם פון דער יודישער אגענטור, אנ׳אנ׳ בוגע מלחמה וועט דאנערען די ציונים-טישע בעוועגונג.

פון „התאחדות" רעדט קאפלאן, ער זאגט זיך ערוים פאר אפוועדען דעם בעריכט, וועלכער אז דורכטעגענען מיט דער אחריות פון חברי קאמיס׳ ער אויך לעגט אן פראטעסטאנטישער אנגעז די נוטראלע דערלען וועטען, אז פאר ציו נוסטן אז אנגעטאר אן שטעל נג, וואס זאל אויך שטעהען אויף דו גרינד פרוג׳ ווייטען פון ציונטישען מאנדעט.

תערו מאקס רופט אויס אנ׳אלעגע רעגאטער פון ארט: אויך מה נגע אמאל פעסטשטעלען, אז די לעגטערע, דאס אויך זאל תאבען פעטאנגלוסט די מחדים פון בעריכט, אז אן אפיציעלער ליגען.

פראנ׳ פראנקיל פון לאנדאן פערטרעט דאנעם די פרעציפען, וועלכע זענען אנ׳ נאמענלעס געווארען אין בעריכט. דער נאקטיגאם אויפ״ — קאמיטעט — זאגט דער רעדנער — מאן זוך רעכען מיט׳ן פון שלום פאר אז אויסר פאר דער פערטרעטונג פון דער אנגעז. מען דארף געדענקען — זאגט קרם פלאטנפעלד — אז דער אנטי ציונטישער פראגט אזו פערא-גיטם, א בעזונען דערצו אזו די פאר׳שטע תעדיג וועלכ-קאנפערענץ פון די אנ׳ מיליטעט לויפערעלען, אנטוועדע ציונים-טישע פחות האבען אויך אן נרעגיר. דער בעריכט פון דער אגענט-קאמיסיע איז א גרויסער עדלאנ, וועלכער צוגלעטם מיט דעם אויבערנאנג פון א קלוגער קאנצ-זעציע צו א גרויסער קאלאבאראציע.

דער בעריכט פון דער אגענט-קאמ׳ סיע איז נוטש קיין אפטמאטאם בער א מוגנגנם אויסדרוק, וואס לאזט זיך אנ׳ ווערען.

זאם פלי אנטלוים ער צו דער אנאלי-ציע, אז זאל פערשטען די וועלטנאטם פון מאסטנג, וויל עס אז אנבערינגס גרויסער אנצאנטם דעם בעריכט מיט א גרויסער מעהרהייט.

בוכארין וועגען די פוילישע קאמוניסטען

און וועגען זייער ראל אין א סאוויעטיש-פוילישער מלחמה:

מ ו ס ק ו א 22 יולי (פפ. צום „ל. ט.") אויפ׳ן קאנגרעס פון קאמוניסטישע אינטערנאציאנאל האט בוכארין געהאלטען א גרויסע רעדע וועגען דעם קאמוניזם אין פוילען. ער האט ערקלערט, אז דעם פוילישען קאמוניזם דראהט א גרויס גע-פאהר צוליב דער שפאלטונג אין דער פארטיי. בעת די פאי-איבערקעתרעניש אין פוילען זענען די קאמוניסטען געגאנגען זעהר פיל פעהלערען.

די פילסודסקיקעס בעמיהען זיך איצט ארגנצודרינגען אין די ארבעטער-ריהען און בעת די וואהלען האט פילסודסקי׳ס פארטיי בעקומען זעהר פיל שטי-מען צוישען די ארבעטער. בוכארין האט חשבון גערעדט וועגען דער גרויסער ראל, וואס די פוילישע קאמוניסטען קאנען שפילען בעת א מלחמה צווישען די סאוויעטען און פוילען און דעריבער איז פיל בעסער צו חזען א גרויסע פעה אחיגעע פארטיי, וועלכע וועט קאנען ארבייטען בעת א מלחמה לטובת די סאוויע-טען אונדער צוזאמענזעצונג, וועלכע בעקעמפען זיך געגען זמשיג.

פארזיצענדער פון די ענגלישע פראפ. פעראיינען

געהט א „פיט" מיט זייגע געגנער.

לאנדאן, 22. יולי (א. ו.) אויף דער קאנפערענץ פון די ענגלישע מרשעטיגעלע פעראיינען איז פארגעקומען אנ׳אויפרעגעדעתליכער איינצידענט. די קאמוניסטען, וועלכע זענען אנ׳ געווען אויף די זייטען הענען גישע נעלעזט קיפען צום הערן, די גאנצע צייט האבען זיי נעמאכט פערשידענע אנטפרוקציעס ערגר פערשיעדענדען מיט פערי-שלאגען. דעם פערזיצענדען סביס חאט חזיזט אויס דערעטען די שפיל אין פארלא-מענטארישע מאניערען און דערמאנענדיג זיך, אז ער איז אמאל געווען א גאנ׳ גוטער בעקסער, איז ער אראפ פון דער טריבונע און אנגעהויבען מכבר צו זיין זעגע געגנער מיט דער פויסט. אין א פאר מינוט זענען שוין אלע בעתען אויף יענער זייט מיהר האלטענדיג הער מיט א צוגלויפיגער גאז און ווער מיט אויסגע-הויבען.

וואלדעמאראס דער גרעסטער העי-צער איז אייראפא

מ א ר י ן, 22 יולי דער גרעסטער שטל פון דער פראנצויזישער פרעסע איז ארויס מיט זער שארפע ארטיקלען געגען וואלדעמאראס׳ן. די צייטונגען שרייבען אז וואלדעמאראס איז איצט דער גרעסטער מלחמה העצער אין אייראפא.

די פעלקער ליגע דארף נעגען דעם דאזיגען פאליטיקער, חאס וויל מיט אלע כוחות שטערן די רוה און שלום אין אייראפא, אנעמען שרעגגע מיטלען.

אשנארער—אנ׳אנפיהרער פון אבאנדיטען-באנדע

נעפינען אין דער וואוינונג פון אנ׳אלטען שנארער ווערטזולע חפצים פאר צעהנדלינער מיליאנען. — אין 4 בענק האט דער כלומרשטער שנארער געהאט ליגען ריזיגע געלד-סומען. — גאלדענע ציגארען-טאש פון פראנץ יאזעפ׳ן ביים שנארער.

איף אייגע פון דו נאסטן אין שטאטע שטשיגנו גנשט ווטם פון פשערגאוויץ, אין זוך זייט ארויס יאראן געטעכטן אנ׳אלטער פעשלער, וואס האט ארויסגע-דאגען רחמנות בעי אלע פערבטעטער, שר האט געהאט גנשט מעדר ווי אמון פוס, צ׳ראגלפ בלוטרער, אנ׳אויסגעגע-מער טוט צ׳ציקוטשטער נאז, דעם אלטען אין גשגאנגען אבן זיי שנארער פאר תקר נאס, מחמת קמצר אין גנשט פערבייגגאנגען, וואס האל אחים ניט צו-יראגען צ׳ ערבת.

זיין ערפאלג האט ארויסגעגען פון נעסט בעי דו אנדרינע שנארער, וועלכע האבען געגוטע שוטען אויף אחדם אנאבוסן פריף און דער פאלוצון.

אויפ׳ן יסוד פון דו דאזיגען ברוף האט די פאלוצון ארגלגעפונדען צ׳ רשוזיגע אין זיין וואוינונג, וואס האט זיך געפ-נען הונטער דער שטאט ערגרן און אנ׳ אנגעפאלגע חברבה. דו רשוזיגע האט געברעגגט אומבראשבערע רשוסאמען.

איף אייגע פון דו נאסטן אין שטאטע שטשיגנו גנשט ווטם פון פשערגאוויץ, אין זוך זייט ארויס יאראן געטעכטן אנ׳אלטער פעשלער, וואס האט ארויסגע-דאגען רחמנות בעי אלע פערבטעטער, שר האט געהאט גנשט מעדר ווי אמון פוס, צ׳ראגלפ בלוטרער, אנ׳אויסגעגע-מער טוט צ׳ציקוטשטער נאז, דעם אלטען אין גשגאנגען אבן זיי שנארער פאר תקר נאס, מחמת קמצר אין גנשט פערבייגגאנגען, וואס האל אחים ניט צו-יראגען צ׳ ערבת.

זיין ערפאלג האט ארויסגעגען פון נעסט בעי דו אנדרינע שנארער, וועלכע האבען געגוטע שוטען אויף אחדם אנאבוסן פריף און דער פאלוצון.

אויפ׳ן יסוד פון דו דאזיגען ברוף האט די פאלוצון ארגלגעפונדען צ׳ רשוזיגע אין זיין וואוינונג, וואס האט זיך געפ-נען הונטער דער שטאט ערגרן און אנ׳ אנגעפאלגע חברבה. דו רשוזיגע האט געברעגגט אומבראשבערע רשוסאמען.

פינוואנען איז לעוועגשטיין רייך געווארען?

זיין הויפט-קאנקורענט איז געווען דרייפוס.

פינוואנען האט זיך געגומען צו לע-וועגשטיין אזא עשירות — וועגען דעם וויסן מען נאר, אז בעת דער וועלט-מלחמה האט ער געווען א רעשטאראן-זאגיער פון קאנטאנ׳ס אלע פערמעגען. ער האט געהאט נגשט מעדר ווי אמון פוס, צ׳ראגלפ בלוטרער, אנ׳אויסגעגע-מער טוט צ׳ציקוטשטער נאז, דעם אלטען אין גשגאנגען אבן זיי שנארער פאר תקר נאס, מחמת קמצר אין גנשט פערבייגגאנגען, וואס האל אחים ניט צו-יראגען צ׳ ערבת.

זיין ערפאלג האט ארויסגעגען פון נעסט בעי דו אנדרינע שנארער, וועלכע האבען געגוטע שוטען אויף אחדם אנאבוסן פריף און דער פאלוצון.

אויפ׳ן יסוד פון דו דאזיגען ברוף האט די פאלוצון ארגלגעפונדען צ׳ רשוזיגע אין זיין וואוינונג, וואס האט זיך געפ-נען הונטער דער שטאט ערגרן און אנ׳ אנגעפאלגע חברבה. דו רשוזיגע האט געברעגגט אומבראשבערע רשוסאמען.

פאראיגנס „לעבן" לעמבערג

אלע מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג

אין דער פרעמיע פון דער „לעבן" אין לעמבערג

אונזער מענדעלי-פרעמיע

צוליב דער גרויער נאכפראגע אויף אונזער מענדעלי פרעמיע, האבען פערפעהלט עקזעמפלערען און מיר האבען געמוזט אין מערלאג פערגרעסערן אונזער בעשטעלונג. מיר האבען ווידער ערהאלטען א פרישען טראנספארט פון די מענדעלי-ביכער און אלע אונזערע אבאנענטען און לעזער, וואס האבען ביז-איצט די פרעמיע נאך נישט בעקומען צוליב דער דערמאהנטער סבה, קענען זי איצט קריגען אויף די פריהערדיגע בעדינגונגען.

דער פערלאג „לאדזער טאגעבלאט"

ווען איהר געהט אריבער די גאס

ווייסט מיט אפענע אויגען: איהר טעגט בלייבען אנ׳אייביגער סאליטע, אדער גאר געפינען דעם טויט. היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען.

פינוואנען איז לעוועגשטיין רייך געווארען?

זיין הויפט-קאנקורענט איז געווען דרייפוס.

פינוואנען האט זיך געגומען צו לע-וועגשטיין אזא עשירות — וועגען דעם וויסן מען נאר, אז בעת דער וועלט-מלחמה האט ער געווען א רעשטאראן-זאגיער פון קאנטאנ׳ס אלע פערמעגען. ער האט געהאט נגשט מעדר ווי אמון פוס, צ׳ראגלפ בלוטרער, אנ׳אויסגעגע-מער טוט צ׳ציקוטשטער נאז, דעם אלטען אין גשגאנגען אבן זיי שנארער פאר תקר נאס, מחמת קמצר אין גנשט פערבייגגאנגען, וואס האל אחים ניט צו-יראגען צ׳ ערבת.

זיין ערפאלג האט ארויסגעגען פון נעסט בעי דו אנדרינע שנארער, וועלכע האבען געגוטע שוטען אויף אחדם אנאבוסן פריף און דער פאלוצון.

אויפ׳ן יסוד פון דו דאזיגען ברוף האט די פאלוצון ארגלגעפונדען צ׳ רשוזיגע אין זיין וואוינונג, וואס האט זיך געפ-נען הונטער דער שטאט ערגרן און אנ׳ אנגעפאלגע חברבה. דו רשוזיגע האט געברעגגט אומבראשבערע רשוסאמען.

לאדזער טאגעבלאט

דער דזרוקקער: נעמטין פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלט מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :אדרעס

טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

דער טרויעריגער גרוס

פון די יודען אין סאוויעט-רוסלאנד

פון סאוויעט-רוסלאנד קומען לעצטענס אן טרויעריגע ידיעות וועגען מצב פון די דארטיגע יודען. די דאזיגע ידיעות שטאמען גרעד פון די מקומות אויף וועלכע ס'האט געלייגט געוויסע האמונגען, און וואס האבען געזאלט אין יעדען פאל מעגלי- ווייז ליגדערן די נויט פון די דצקלאסירטע יודישע עלעמענטען דורך פראדוקטיוי- זאציע און קאלאניזאציע.

די סאוויעטען-מאכט, וואס האט אין די לעצטע יאהרען זיך געבוטען מעקענען מיט'ן יודישען מצב פון איהרע 3 מיליאָן יודישע בירגער, האט געשלאסען צו קאלאניזירען וואס מעהר יודען אויף די ערטער ערד-שטחים פון דער גרויסער רו- סישער מדינה. אזוי האט די רעגירונג אונטערשטיצט די יודישע קאלאניזאציע אין קרים און איז אוקראאינא, און לעצטענס האט זי אמילו טערגעשלאגען אטצונעמען ביר-בידזשאן פאר יודישע קאלאניזאציע-צוועקען.

אונאפהענגיג דערפון צי ביר-בידזשאן איז מפולג אויפצונעהמען א גרויסע צאהל יודישע איבערוואנדערער, צי א קלענערע, האט מען דאך געראכענט, אז א געוויסער טייל פון די פרנסה-לאזע יודען אין רוסלאנד וועט זיך דארט קענען אנגערדגען, און בפילא וועט די נויט אביסעל פערקלענערט ווערען.

פון בעריכט, וועלכען מיר האבען געהערט פון מערעזשינען, דעם גרעסטען אנהענגער פון ביר-בידזשאן, וועלכער האט שיעור גישע געזעהן דערין די גאנצע לעזונג פון דער יודען-פראגע אין רוסלאנד, הייסט זיך ארויס, אז לעת-עתה קען דאס דאזיגע ארט אין סיביר בכלל נישט קומען אין בעטראכט אלס פלאצובקע צו בעזעצען א געוויסע צאהל יודען.

אועקנעהענדיג די פאקטען און די צוקונפטס-מוזיק, מיט וועלכער ס'איז פערב- ווצט פערבינדען'ס בעריכט, קען מען דערפון לייענען, אז מעהר ווי 4 הונדערט איבערוואנדערער (געהען 5 הונדערט שוין צוריק געפאהרען) קען רעזולט ביר-בידזשאן נישט אויסנעהמען. דער מאדען איז א פייכטער, און ס'דארף עפעטען א מיליאָן רובל, כדי מכשיר צו זיין די ביר-בידזשאנער ערד אויף קאלאָ- ניזאציע-צוועקען. אזוי ארום איז אייגע פון די פלאצובקעס, ארום וועלכער ס'האט אויסגעהויבען אזא טומעל, און וואס האט געזאלט מער יעדען פאל אויפגעהעבן אייניגע טויזענד יודישע משפחות, לעת עתה אינגאנצען אפגעפאלען.

לעצטענס איז אבער אנגעקומען א צווייטער יעדיעה, וועלכע רוצט ארויס זעהר טרויעריג געדענקען. דאס איז דער אנפאל פון רוסישע פויערים אויף דער יודישער קאלאָניע „נא יאזשניא", בעת וועלכען די יודישע קאלאָניסטען זענען געהאנען נעצוואונגען צו בענוצען זיך מיט געוועהר, כדי צו פערטרייבען די אנפאלער, וואס האבען אהן א פארוואס געוואלט צוריקען די תבואה פון די יודישע פעלדער. אט דער דאזיגער אנפאל, אמת גאר אב'איינציגער אין זיין ארט בעווייזט, אז אויך די שוין מעהר אינגעפונדעווטע יודישע לאנדווירטשאפטליכע פאזיציע אין רוסלאנד, זענען נאך נישט אינגאנצען זיכער אין דא צי דארט קען אויסקומען די יודישע קאלאָניסטען צו פיהרען א קאמף נישט גאר מיט די נאטירליכע מניעות און שוועריגקייטען, נאר אויך מיט דער ארומיגער פויערים-בעפעלקערונג צו פערטיי- דיגען זייער האב און סראצע.

דער פויערים-אנפאל אויף דער יודישער קאלאָניע גיט א יכוד צו די בעפי- מיפעשע חנחות וועגען וואיקס פון אנטיסעמיטיזם אין סאוויעט-רוסלאנד. לעצטענס איז פול די פרעסע מיט פערשידענע עפיזאדען, וואס עדותיזען, אז דער אנטיסע- מיטיזם אין דאזיגען לאנד, האט ער הערט אפיציעל בעקאמפט און געטאדעלט שלאגט זיך דורך א וועג דורך פערשידענע הינטער וועגען און קומט צום אויסדרוק מיט געוויסע קאנקרעטע פאלען. דער אָרגאניזירטער אנפאל פון רייכע פויערים אויף דער אָרימער יודישער פראצע איז דער בלוט'סטער בעווייז פון דער אנטיסעמיטי- שער הצעה, וואס הערט שטילערהייט געפיהרט צווישען די רוסישע מאסן. מ'דארף דעריבער דעם דאזיגען פאקט נישט נעהמען מעהר אלס א ווייטערדיגען אויצלענעם עפיזאד, נאר אנטסעטערען, אז דער קאמף מיט'ן אנטיסעמיטיזם אין רוסלאנד איז נאך הייס נישט פערענדיגט און הערט ווייטער זיך נאך פערציהען.

אלענפאלס איז דער פויערים-אנפאל אויף א יודישער קאלאָניע אין רוסלאנד אייגער פון די ערויעריגסטע גרוסען, וואס מיר בעקומען פון אונזערע ברודער פון רוסלאנד. גלייכצייטיג אבער דארף דער דאזיגער פאקט עפענען די אויגען די סאוויעטען-מאכט און זי דארף נאך ענערגישער און ראדיקאלער בעקעמפען די אנטיסעמיטישע טענדענצען אין שטאט און נאכטעהר אין דארף.

בן-משה

יודישע נייעס.

פאלעסטינער אימפארט און עקספארט.

ירושלים, (יט"א). די אלגעמיינע זומע פון פאלעסטינער אימפארט פון פארשורגע לעדער און מ. אפריל 1928 האט בעשטאנען 499.107 פאלעסטינער פונט לגבי 490.771 פונט אין מאנאט אפריל 1927.

דער פאלעסטינער עקספארט אין מאנאט אפריל 1928 האט זיך אויסגעדרוקט מיט דער צאהל 110.543 פונט לגבי 172.455 פונט אין אפריל 1927.

שמיע פון אנגלש עדות ווגען

ירושלים, (יט"א). אם 10-יאהריגע אראבוש יונגעל פון אראפה און דער נע- בער פון ירושלים אין מיט אקרעצער צעט צערט ארויסשטאמען אסאם עדות און געדנקס. שפאטער האט זיך ארויס געוויזען, אז דאס יונגעל האט געגעבען פאלשע ערקלערונגען פאר'ן גערוסס. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דאס גע- רוסס פערארדנט צו מעשטראפען דאס יונגעל מיט 5 שטעק.

אבסאלוטיזמוס פון ירושלימ'ער פאליציי-שולץ.

ירושלים, (יט"א) דו הונט פאלי- צוי-שולץ האבען געגערגט דו מעג 35 פאלעסטינאנען. צווישען דו אבסאלוטע- מען געפינען זיך 7 יודען, דו אנדערע זענען אראבער.

געשטארבען דער פרעזעס פון דער יודישער קהלה איז קע- ניגסבערג.

קעניגסבערג, (יט"א). דא אזו נאך קורצע לויען געשטארבען דער פרעז- עס פון דער יודישער קהלה יוסטיז- ראט האלץ.

די סאנסערעניע פון אראבישע ראטמענער אין א"י.

ירושלים, (יט"א) די אראבישע מיטגלידער פון דו שטארטישע און דארפ- פישע שלבסטפערוואלטונגען האבען צו- גיפגרופען א פאנפערענץ קטן שלם. דו אויפגאבע פון דער פאנפערענץ איז אבער- נעהמען א רעזאלוציע, וואס זאל אויפ- פארדערען די רעגירונג צו מעשטראפען א גע- זעצעשווידרישע ראט און הסכם מיט די רעזאלוציעס פון אראבישע פאלעסטינע קאנגרעס.

ווער איהר געהט אריבער די גאס,

קוקט מיט אויגען אויגען: איהר
ק נט בלייבען מיט'אויבינער קאלי-
קע, אדער ווער געהינען דעם טויט
חיט זיך, מען זאל אייך
נישט איבערפארען!

פון דער לאנדאנער קאנפערענץ (1919) ביז צו דער בערלינער

פון ד"ר מיכאל רינגעל.

די זיצונגען פון גרויסען אקציענס-קאָ- מיטעט האט קומען איצט פאר אין בער- לין, איז אינגע פון די וויכטיגסטע צו- זאמענקונפטען, וואס פון איהם דערוואַרט די ציוניסטישע און נישט-ציוניסטישע וועלט זו בעשטימענע סך בנוגע דעם אויס- גאנג פון דער נאציאנאלער חנם אין א"י, פון בנוגע דער צוקונפט פון דער ציו- ניסטישער אָרגאניזאציע.

וועגען איהר וויכטיגקייט דערמאהנט די בערלינער קאָנסערשען אָן דעם צוזא- מענפאהר אין לאנדאן באלד נאך דעם וואמען-שטיל-שטאנד. ווען די וועלט- מלחמה איז געעדיגט געוואָרען.

און ווען עס האט זיך פאר דער איצ- טיגער פאנפערענץ אנגעזאמעלט אזוי פיל אומצופרידענהייט אז: צינג-שטאך, ליגט אינגע פון די וויכטיגסטע סבות דערפאר אין דער טאקטיק אין אין די בעשלוסן, וואס האבען געגעבען אויף דער לאנ- דאנער קאָנפערענץ דעם טעמפּאָ און די טאקטיק פון דער ציוניסטישער אָרבעט אין דער נאך-מלחמה צייט.

די יודישע וועלט, בפרט די ציוניסטי- שע איז נאך געשטאנען אונטער דעם אטנדרוק פון דעם קריג מיט זיינע גרוי- סע קרבנות און זיינע גרויסע האפנונגען. צעתנדליגנער טויזענדער יודען זענען גרייט געווען, ביז פרעד זיך מקריב צו זיין פאר דעם יודישען כבוד און פאר דער יודישער חנם אין ארץ-ישראל.

חוגדרעמער טויזענדער יודען, וואס דער קריג, און די אינפלאציע האבען מער ניכטעט זייער בעזעגליך פערמעגען, — האבען געהאט דעם פולען צוטרוי צו דער איבערגעבענער יודישער חנם און זענען געהען גרייט צו אינ- וועסטירען גרויסע סכומים פאר א יודיש- נאציאנאלער חלואה.

דאס איז געווען אין דער צייט פון זעלטענעם פנטוזיאזם און פון זעלטענער האפנונג-פרידיגקייט פון יודישען פאלק, חען מען האט אויף פערזאמלונגען פון זיך ארגענערגעריסען ציהרונג וועל- כע מען האט מקריב געווען פאר די ציוניסטישע פאנדען. דעמאלס האט געהערשט אין יודישען פאלק א הערעש- חעדישע אטמאספערע אין א גרייטשאפט צו קרבנות אין יעדער הינזיכט. דעמאלס האט מאקס נארדו, דער גרייז-גראָ הער יוגענדליכער זקן פערגעשלאגען אז מען זאל, נישט קוקענדיג אויף די סכנות, אריבערפיהרען 100,000 חלוצים קיין ארץ-ישראל, אין דער זיכערער דערוואר- טונג, אז דאס יודישע פאלק וועט זיי נישט לאזען שטארבען פאר הונגער.

דער פאליטישער פרעסטיזש פון ציו- ניזם איז געשטאנען דעמאלס ביז פאן- רעמען אין הערכסטען גלאנץ אפילו בי נישט-ציוניסטען און אנטי-ציוניסטען.

דעמאלס איז געווען די צייט, ווען אנדערע פעלקער האבען מיט א געוואל- דיגער ענערגיע און שוואונג דערגרייכט אויף דער פאריזער פריעדענס-קאָנפערענץ די רעאליזירונג פון זייערע חלומות. דע- מאלס איז אויך געווען פאר דעם יודי- שען פאלק, געפיהרט פון דער ציוניסטי- שער קעדקעטיווקייט, די צייט דורך מוס- גע שריט צו דערגרייכען די גרעפטע ערגאלגען אזוי גוט פאליטיש, ווי אויך פינאנציעל.

לעדער איז דער גרויסער פלאם גע- דוישע געוואָרען פון די, וואס האבען אי- מערגענומען די לייטונג פון דער אָרגא- ניזאציע און האבען דעם גוואלדיגען שטראם צעטיילט אין קלענע ריקעלעך, וואס נישט אייגע פון זיי הערט דער- שטיקט אין זאמד.

ס'איז געקומען נאך די נישט אויסגע- נוצטע 2 יאהר 1919 און 1920 דאס ארבעטפעלד אויף דעם פאליטישען גע- ביט אזוי גוט אין ארץ-ישראל, ווי אויך אין לאנדאן און פינאנסיעל האבען זיך אָנגעהויבען, אנשעאט דער גרויסער חלואה און גרויסע גאלר-ביטעל, שווערע און האס אמאל שווערערע זאמלונגען פאר'ן „קרן היסוד", דער פאליטישער פרעסטיזש און גלאנץ זענען האס אמאל קלענער געוואָרען, דער מאגאמאל פון ארץ-ישראל-געדאנק האט אויפגעהערט ספעציעל נאר דעם ארויסקומען פון דעם אלשעוויסישען קרים פראָיעקט.

די נישט-ציוניסטען און אנטי-ציוניס- טען האבען געזעהען, ווי שווער מיר ראנגלען זיך און די יודישע גרויס-מינאנץ אנ'שטאס זיך פרעוויליג צו שטעלען אין דינסט פון דער ווידער-געבורט פון איהר פאלק, ווי מען זעהט עס בי אלע אנ- דערע פעלקער, — האט קיהל און רו- היג צוגעזעהען דאס ראנגלען זיך בי דעם אויפבוי פון ארץ-ישראל און האט געוואַרט, אז מען זאל קומען צו די פי- נאנץ-לייט און מען זאל זיי בעטען, אז זיי זאלען מישטון; 30 יאהר נאך דעם 1- טען באזעלער קאָנגרעס, 11 יאהר נאך דער בעלפור-דעקלאראציע, 50 יאהר נאך „בילי", די קאלאָסאלע קרבנות און — ערפאלגען, וואס מיר ציוניסטען האבען דערגרייכט אזוי גוט-פאליטיש, ווי אויך קאָלאָניזאטאָריש, נאך ערפאלגען, האט זעגען אנערקענט געוואָרען פון רעגי- רונגס-מעגער, פאציפאליסטען-פיהרער, פון פרייזנד און פיינד אלס אייניג אין דער געשיכטע.

די בערלינער קאָנפערענץ פון דעם אקציאָנס-קאָמיטעט וועט האבען צו עגס- שטדען איבער דעם בעריכט פון דער עקסעקוטיוו-קאָמיסיע, וואס האט אין אלע קרייזען פון דער ציוניסטישער בע- וועגונג, אפילו ביי דער ענגלישער ציו- ניסטישער פעדעראציע און ביי די ער, ווען מיר האבען מיט א געוואלדיגע שווערע הארץ-ווייטיג אויפגענומען דעם בעריכט פון ד"ר מיכאל רינגעל, ווען מיר האבען אויפגעהערט צו לעזען דעם בעריכט פון דער ארגאניזאציע אין ביר-בידזשאן, אז מען מוז צו דער רעזאליזירונג פון דער חלואה צוטרעטען קודם כל מיט פאליטישע און ערשט אין צווייטער רייה מיט פינאנץ-טעכנישע מיטלען.

די ביזאציאנטינע שריט אויף דעם גע- ביט זענען געווען מיט ערפאלג און עס איז צו האפען, אז אומבהעניגיג מיט דער מראגע פון דעם עקספערטען-ראַ- פּאָרט פון דער „דזשואיש אגענסי", וועט די הלואה-פראגע מצד דער ציוניס- טישער אָרגאניזאציע מיט דער גאנצער ענערגיע דערפיהרט ווערען צו א ער- פאלג.

די אויסגעפאליטישע לאגע פון דעם ציוניזם איז פערהאלטניש-מעסיג א גינס- טיגע. אפשר וועט געלונגען דער בערלי- נער קאָנפערענץ לכל חשדות טעלוויז צו פערריכטען די פעהלער, וואס זענען גע- מאכט געוואָרען אויף דער לאנדאנער קאָנפערענץ אין די ערשטע יאהרען נאך דעם פוף פון דער מלחמה.

עס הערט פונקט 50 יאהר, ווען אין דעם זעלבען בערלין איז פארגעקומען א קאָנגרעס נאך דעם רוסיש-טערקישען קריג — און אין דעם פרידענס-אָבמאך פון דעם בערלינער קאָנגרעס האט מען געפריוט לעזען א טעל פון דער יודען- פראגע, דדינו אויף דעם באלקאן, צריג- גענדיג די גוי-געגרינדעטע באלקאן-שטא- טען צו געבען די יודען גלייכע רעכט. איצט 50 יאהר נאך דעם בערלינער קאָנגרעס וועט די קאָנפערענץ פון די פערטרעטער פון דעם אקאיוהן טייל פון יודישען פאלק ד. ה. די ציוניסטישע אָרגאניזאציע האבען צו פונשטרען אי- בער פראגען, וואס זענען נוגע די צו- קונפט פון דעם גאנצען יודישען פאלק. לאמיר האבען, אז מען וועט געפונען דעם ריכטיגען וועג דערצו.

—o—

אמעריקאנער „איכר" לטובת דער יודישער קאָלאָניזאציע אין ביר-בידזשאן.

מאסקווא, (יט"א). דער אמעריקא- נער קאמיטעט פון „איכר" האט וועגען צוגעשוקט פאר דער ארבעט אין ביר- בידזשאן זעקס פראלס-אויסמאבילקע. די אויסמאבילען זענען אנגעקומען פון וולאדיוואסטאק אין וועלען פון דארט אין אנדערע אנגעפיהרט ווערען קען מוסאנקאציע.

קען מולאבאטיע זענען אויך אנגעקומען 13 אמעריקאנער שראפטאר- אין לוגלמער אויסאמאבול פון „אוסרא".

—o—

די שארית הפלטה פון דער צארישער פאמיליע

איז צוזייהט און צושפריט איבער אלע טיילען פון דער וועלט.

(צום 10-יעהריגען יאהרצייט נאכ'ן טוט פון צאר ניקאלאי און זיין פאמיליע)

אין צוזאמענהאנג מיט'ן 10-יעהריגען יאהר-צייט פון'ם טאָד פון דער צאַרי- שער פאמיליע אין יעקאטערינבורג, ברענגט די רוסישע פרעסע אויף דער עמיגראציע זעהר פיל אַרטיקלען וועגען גרמערדעטען צאר ניקאלאי און וועגען דער ראמאנאָוו-דינאסטיע.

די ראמאנאָוו-דינאסטיע, וועלכע האט פערלוירען בעת דער רעוואָלוציע 17 מיטגלידער, איז נאך געווג רעפּרעזענ- טירט אויף דער עמיגראציע. אין קאפּענ- האגען וואוינט די קעזערין אלמנה מאר- יא פעדאָראָוונא, איהר טאכטער די גרויס-פרינצעסין אלגא אלעקסאנדראָוונא מיט איהר מאן פולקאָוניק פוליקאָווסקי. א חוץ דעם וואוינט דארט דער זיהן פון גרויס-פירשט אלעקסאנדער ניקאלאָוויטש — פירשט באזילי.

א צוויטע טאכטער פון דער צאַרין- אלמנה אלעקסאנדרא פעדאָראָוונא וואוינט מיט איהר מאן און צוויי זיהן אין פראנק- רייך. איהרע 2 אנדערע זיהן, פירשט דימיטרי און פירשט ראסטיסלאוו וואוי- נען אין אמעריקא און דער פירשט אנדרעי — אין ענגלאנד.

די טאכטער פון דער גרויס-פירשטין עלענא, איז די פרוי פון פירשט יוסי- פאוו, וועלכער האט ערמערדעט ראספו- טין'ען.

אין פראנקרייך וואוינט אויך דער גאט. הויפּט-אנפיהרער פון דער רוסישער ארמעע בעת דער וועלט מלחמה, גרויס- פירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש, איבער פיהרט ער דאס רעדעל צווישען די רו- סישע עמיגראנטען אין פראנקרייך. ער וואוינט דארט מיט זיין מאמילי, וועל- כע בעשטעהט פון 4 פערזען.

דארט געפינט זיך אויך ניקאלאי ניי- קאלאיעוויטש'ס ריוועל און פרעטענדענט צום רוסישען טראן, דער גרויס-פירשט קיריל, וועלכער האט זיך שוין אפילו געזיאלבט מאר א מאל. קיריל וואוינט דארט מיט זיין מאכטער, די צווייטע טאכטער פון גרויס-פירשט קיריל, וועל- כע איז די פרוי פון דמיטשען פרינץ מייזינגען, וואוינט אין דייטשלאנד, קי- רילס בייד ברידער, באָריס און אנדרע וואוינען אין דרום-פראנקרייך. באָריס האט נאך דער רעוואָלוציע פבזה-געמאכט די דינאסטיע און חתונה געהאט מיט א מעדעל פון פאלק נער זעהר א ריכטיק, איהר טאטער איז זעהר א גרויסער רו- סישער סוחר, יעליסייעוו, פונ'ם צווייטען ברודער איז אויך גישטע זעהר פיל נחת — ער האט זיך פערליבט אין א אלעטגיצא און צו להכעיס דער משפחה האט ער געשטעלט מיט איהר א חופה. א שוועסטער פון די דאזיגע גרויס-פירש- טען, די גריכישע פרינצעסין העלענא, וואוינט אין פאריז. די גרויס-פירשטין מאריע פאוולאָוונא פיהרט אין פאריז א שנעדער-ווערקשטאט, וואו עס לאזען פאר זיך ארבייטען די דאמען פון דער חכסטער פאריזער אריסטאקראטיע. איהר ברודער דימיטרי פאוולאָוויטש האט גע- מאכט גאר א גוט געשעפט. מיט א יאהר צוריק האט ער חתונה-געהאט מיט דער טאכטער פון אמעריקאנער מיליאָנער פעדאָראָוונא מאר- יא פעדאָראָוונא, איהר טאכטער די גרויס-פרינצעסין אלגא אלעקסאנדראָוונא מיט איהר מאן פולקאָוניק פוליקאָווסקי. א חוץ דעם וואוינט דארט דער זיהן פון גרויס-פירשט אלעקסאנדער ניקאלאָוויטש — פירשט באזילי.

א צווייטער זיהן פון דער צאַרין- אלמנה אלעקסאנדרא פעדאָראָוונא וואוינט מיט איהר מאן און צוויי זיהן אין פראנק- רייך. איהרע 2 אנדערע זיהן, פירשט דימיטרי און פירשט ראסטיסלאוו וואוי- נען אין אמעריקא און דער פירשט אנדרעי — אין ענגלאנד.

די טאכטער פון דער גרויס-פירשטין עלענא, איז די פרוי פון פירשט יוסי- פאוו, וועלכער האט ערמערדעט ראספו- טין'ען.

אין פראנקרייך וואוינט אויך דער גאט. הויפּט-אנפיהרער פון דער רוסישער ארמעע בעת דער וועלט מלחמה, גרויס- פירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש, איבער פיהרט ער דאס רעדעל צווישען די רו- סישע עמיגראנטען אין פראנקרייך. ער וואוינט דארט מיט זיין מאמילי, וועל- כע בעשטעהט פון 4 פערזען.

דארט געפינט זיך אויך ניקאלאי ני- קאלאיעוויטש'ס ריוועל און פרעטענדענט צום רוסישען טראן, דער גרויס-פירשט קיריל, וועלכער האט זיך שוין אפילו געזיאלבט מאר א מאל. קיריל וואוינט דארט מיט זיין מאכטער, די צווייטע טאכטער פון גרויס-פירשט קיריל, וועל- כע איז די פרוי פון דמיטשען פרינץ מייזינגען, וואוינט אין דייטשלאנד, קי- רילס בייד ברידער, באָריס און אנדרע וואוינען אין דרום-פראנקרייך. באָריס האט נאך דער רעוואָלוציע פבזה-געמאכט די דינאסטיע און חתונה געהאט מיט א מעדעל פון פאלק נער זעהר א ריכטיק, איהר טאטער איז זעהר א גרויסער רו- סישער סוחר, יעליסייעוו, פונ'ם צווייטען ברודער איז אויך גישטע זעהר פיל נחת — ער האט זיך פערליבט אין א אלעטגיצא און צו להכעיס דער משפחה האט ער געשטעלט מיט איהר א חופה. א שוועסטער פון די דאזיגע גרויס-פירש- טען, די גריכישע פרינצעסין העלענא, וואוינט אין פאריז. די גרויס-פירשטין מאריע פאוולאָוונא פיהרט אין פאריז א שנעדער-ווערקשטאט, וואו עס לאזען פאר זיך ארבייטען די דאמען פון דער חכסטער פאריזער אריסטאקראטיע. איהר ברודער דימיטרי פאוולאָוויטש האט גע- מאכט גאר א גוט געשעפט. מיט א יאהר צוריק האט ער חתונה-געהאט מיט דער טאכטער פון אמעריקאנער מיליאָנער פעדאָראָוונא מאר- יא פעדאָראָוונא, איהר טאכטער די גרויס-פרינצעסין אלגא אלעקסאנדראָוונא מיט איהר מאן פולקאָוניק פוליקאָווסקי. א חוץ דעם וואוינט דארט דער זיהן פון גרויס-פירשט אלעקסאנדער ניקאלאָוויטש — פירשט באזילי.

א צווייטער זיהן פון דער צאַרין- אלמנה אלעקסאנדרא פעדאָראָוונא וואוינט מיט איהר מאן און צוויי זיהן אין פראנק- רייך. איהרע 2 אנדערע זיהן, פירשט דימיטרי און פירשט ראסטיסלאוו וואוי- נען אין אמעריקא און דער פירשט אנדרעי — אין ענגלאנד.

די טאכטער פון דער גרויס-פירשטין עלענא, איז די פרוי פון פירשט יוסי- פאוו, וועלכער האט ערמערדעט ראספו- טין'ען.

אין פראנקרייך וואוינט אויך דער גאט. הויפּט-אנפיהרער פון דער רוסישער ארמעע בעת דער וועלט מלחמה, גרויס- פירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש, איבער פיהרט ער דאס רעדעל צווישען די רו- סישע עמיגראנטען אין פראנקרייך. ער וואוינט דארט מיט זיין מאמילי, וועל- כע בעשטעהט פון 4 פערזען.

דארט געפינט זיך אויך ניקאלאי ני- קאלאיעוויטש'ס ריוועל און פרעטענדענט צום רוסישען טראן, דער גרויס-פירשט קיריל, וועלכער האט זיך שוין אפילו געזיאלבט מאר א מאל. קיריל וואוינט דארט מיט זיין מאכטער, די צווייטע טאכטער פון גרויס-פירשט קיריל, וועל- כע איז די פרוי פון דמיטשען פרינץ מייזינגען, וואוינט אין דייטשלאנד, קי- רילס בייד ברידער, באָריס און אנדרע וואוינען אין דרום-פראנקרייך. באָריס האט נאך דער רעוואָלוציע פבזה-געמאכט די דינאסטיע און חתונה געהאט מיט א מעדעל פון פאלק נער זעהר א ריכטיק, איהר טאטער איז זעהר א גרויסער רו- סישער סוחר, יעליסייעוו, פונ'ם צווייטען ברודער איז אויך גישטע זעהר פיל

נייע פעראָרדנונג וועגען אלגעמיינע ביילדונג איז ארץ-ישראל

איינפיהרונג פון ביילדונגס-שטייער אין א"י.

ירושלים, (יט"א). דו ארץ ישראל רעגירונג האט גאר וואס פערשפּאטלט א פעראָרדנונג וועגען אלגעמיינע בילדונג לויט וועלכער יעדער מאנסטעראָ אין ארץ ישראל, וועלען צאָלען דו פאסציעס פון דער לאקאלער שול-מעלעך, האבען דאס רעכט אויפצוהערען א בעזאָלדונגס- שטייער און זענען פערשפּאנט פאר דער גאנצקייט פון דו שול-מיטינגס, צוזאמען מיט דו אנדערע אויסגעמאכטע בילדונג-צוועקען. דו לו פערשלאָגען, אז דו פאסטען אלגעמיינער בילדונג פון דער שול-מעלעך ווערען דורך דער רעגירונג.

סאטאסטראפאלער רעזולטאט

פון די מאטורא-עקזאמענס אין רומעניען.

בוכארעשט, (יט"א). דו הייעה- ריגע מאטורא-עקזאמענס אין דו רומעני- שע טומעל-שולען, האבען געהאט א מא- טאסטראפאלען רעזולטאט פאר דו שו- לער פון נאציאנאלע מינדערהייטען בכלל און פאר דו יודישע בפרט. לערך 75 פרא- צענט פון דו יודישע שולער און פערשי- דענע שטעדט זענען דורכגעפאלען. דו לו פערשלאָגען ווערען, אז דו פאלגע- נדע פאקטען זאלען אויפגעקלערט ווערען.

דו יודישע שולער פון דו מאנסטעראָ- ווערען אויך רעגירונגס-בעאמטע.

בעת דער פראָיעקט פון דעם דאזיגען נעזעץ איז בעקאנט געמאכט געווארען און אקטאבער מאנאט יאהר 1927, האט אר פרייסגערופען א שארפען פראטעסט מצד אלע מיטלען פון דער בעפעלקערונג, בי יודען ווי בי ארעבער, ציגייונער און ארמאראהסען. אלע האבען אויסגע- שטעלט דו פאָרערונג, אז דו פאסטען פון אלגעמיינער בילדונג פון הערער זאלען געדעקט ווערען דורך דער רעגירונג.

סאטאסטראפאלער רעזולטאט

פון די מאטורא-עקזאמענס אין רומעניען.

בוכארעשט, (יט"א). דו הייעה- ריגע מאטורא-עקזאמענס אין דו רומעני- שע טומעל-שולען, האבען געהאט א מא- טאסטראפאלען רעזולטאט פאר דו שו- לער פון נאציאנאלע מינדערהייטען בכלל און פאר דו יודישע בפרט. לערך 75 פרא- צענט פון דו יודישע שולער און פערשי- דענע שטעדט זענען דורכגעפאלען. דו לו פערשלאָגען ווערען, אז דו פאלגע- נדע פאקטען זאלען אויפגעקלערט ווערען

פון ד"ר מיכאל רינגעל.

ניפּיגשער פעדעראציע און ביי די ער- בעטער-פארטייען, וואס האבען ביז איצט אונטערשטיצט די „אינדזשענסי"-פאָלי- טיק, פארזיכערונגען בעוואהרענישען און מורא.

לויט דעם פלאן פון דער בעזעקויטי- ונג זאָל עטשטעהען א מין שותפות צווי- שען דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע און צווישען די פינאנסיעל-שטארקע קרייזען פון מערב-יודענטום. די פערפרעמער פון דעם מערב-יודענטום האבען מוזיע גע- ווען די בעדינגונגען, וואס זיי הילען אריינגשטעלען אין „געזעלשאפט-אָבמאך" מעדיגונגען, וואס זיי האבען ארויסגע- רופען מיט רעכט און פאנכען פונקט א שטארקע צוריק-הייזונג און אמילו אין דער פראגע פון דעם „נעזעלשאפט-קע- פיטאל", וואס דער נישט ציוניסטישער שותף זאָל געבען, הערט מען נור גאנץ אלגעמיינע צוגעגעבער.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דער איצטיגער סיטואציע און מיט דער מעגליכקייט, אז אדער די „דזשואיש-אינדזשענסי" וועט אין דער געפלאנטער פארם נישט קענען צו שטאנד-קומען, אדער זי וועט פינאנ- ציעל נישט קענען ערפילען די האפ- נונגען, וואס מען האט מיט איהר פערבונדן — אין דער סיטואציע איז אויפגעהויבן חיכטיג די פראגע פון דער חלואה, וואס איז ארויסגערוקט געוואָרען שוין אין יאהר 1919 אין פאריז.

און דאס איז דער צווייטער וויכטיגער פונקט מיט וועלכען די בערלינער קאָנ- פערענץ וועט זיך מוזען בעשעפטיגען. האפענליך וועט מען ענדליך קומען צו דער איבערצייגונג, אז מען מוז צו דער רעזאליזירונג פון דער חלואה צוטרעטען קודם כל מיט פאליטישע און ערשט אין צווייטער רייה מיט פינאנץ-טעכנישע מיטלען.

די ביזאציאנטינע שריט אויף דעם גע- ביט זענען געווען מיט ערפאלג און עס איז צו האפען, אז אומבהעניגיג מיט דער מראגע פון דעם עקספערטען-ראַ- פּאָרט פון דער „דזשואיש אגענסי", וועט די חלואה-פראגע מצד דער ציוניס- טישער אָרגאניזאציע מיט דער גאנצער ענערגיע דערפיהרט ווערען צו א ער- פאלג.

די אויסגעפאליטישע לאגע פון דעם ציוניזם איז פערהאלטניש-מעסיג א גינס- טיגע. אפשר וועט געלונגען דער בערלי- נער קאָנפערענץ לכל חשדות טעלוויז צו פערריכטען די פעהלער, וואס זענען גע- מאכט געוואָרען אויף דער לאנדאנער קאָנפערענץ אין די ערשטע יאהרען נאך דעם פוף פון דער מלחמה.

עס הערט פונקט 50 יאהר, ווען אין דעם זעלבען בערלין איז פארגעקומען א קאָנגרעס נאך דעם רוסיש-טערקישען קריג — און אין דעם פרידענס-אָבמאך פון דעם בערלינער קאָנגרעס האט מען געפריוט לעזען א טעל פון דער יודען- פראגע, דדינו אויף דעם באלקאן, צריג- גענדיג די גוי-געגרינדעטע באלקאן-שטא- טען צו געבען די יודען גלייכע רעכט. איצט 50 יאהר נאך דעם בערלינער קאָנגרעס וועט די קאָנפערענץ פון די פערטרעטער פון דעם אקאיוהן טייל פון יודישען פאלק ד. ה. די ציוניסטישע אָרגאניזאציע האבען צו פונשטרען אי- בער פראגען, וואס זענען נוגע די צו- קונפט פון דעם גאנצען יודישען פאלק. לאמיר האבען, אז מען וועט געפונען דעם ריכטיגען וועג דערצו.

—o—

אמעריקאנער „איכר" לטובת דער יודישער קאָלאָניזאציע אין ביר-בידזשאן.

מאסקווא, (יט"א). דער אמעריקא- נער קאמיטעט פון „איכר" האט וועגען צוגעשוקט פאר דער ארבעט אין ביר- בידזשאן זעקס פראלס-אויסמאבילקע. די אויסמאבילען זענען אנגעקומען פון וולאדיוואסטאק אין וועלען פון דארט אין אנדערע אנגעפיהרט ווערען קען מוסאנקאציע.

קען מולאבאטיע זענען אויך אנגעקומען 13 אמעריקאנער שראפטאר- אין אין לוגלמער אויסאמאבול פון „אוסרא".

—o—

לאדזער כראניק.

צו דער סטסיע פון ציונים-טישען אקציאנס-קאמיטעט

דעם. ד"ר דאזנבלאט, וועלכער איז אלענגשר צום נעווען שוער קראנק, איז שוין פולשטענדיג נעזונד געווארען, און ער איז נעכטן אפגעפאהרען פון בערלין כדי צו בעטיליגען זיך און די ווצונגען פון ציונסטישען אקציאנס קאמיטעט.

משרתים וואס בע'ננב'ענען.

נעכטן האט מען געמאלדען דער פאליציי וועגען פאלגענדע פאלען פון גנבות בי א. קרובים פון נאוואמיעסקאי 26 האט דאס משרת מאנגולאיע זאקאשטשאוויטש צוגע'ננב'עט ווש איז ווערט פון 1000 זל.

— בי בראנסלאוו דאשטשקוויטש האט די דינסט קאוויטשקא קאסטשעווא סלא צוגע'ננב'עט צרהרגג פון א גרויכען ווערט. די גנב'ים זענען ארעסטירט געווארען.

א קרבן פון ארבייט

(:) אין וונס'ס פאבריק אויף מאגנוס-סטראסע 17/19 האט פאסירט א טראגישער פאל. דער ארבייטער ראמאן קויאוסקי פון לאגאוניצא 30 איז בעת'ן אומגעהן מיט דער מאשין מיט עלעקטריזם געווארען פון דער טראנסמיסיע און מעקאנען אן געשטשעלטער רשטע דונג. אונדער די פאבריקאנטן איז אנגעקומען ארט דער אונגלוקליכער געשטאר בען.

דער לאנג-טערמיניגער קרעדיט א מניעה פאר'ן האנדעל

די שעדליכע ווירקונג פון די לאנגע קרעדיטען.—אויסלאנד קען נאר אן 8 חדשים-דיגען קרעדיט.

זעט א געוויסער צעט ווערט אזן דו כלתרישע פרוטען אזוי גוט ווי אזן דער פרעסע בעהאנדעלט די פראגע וועגען דער צווקמקסטעטעט פון קורץ אדער לאנג-טערמינגע קרעדיטען.

פון קרעדיט, אזן ווי בעקאנט, אפהענג און א גרויסער טאם די געטווקלונג פון דער אינדוסטריע אזן האנדעל. וואס מעהר קרעדיט מען בעקומט אלס כעהר קען מען פערזעהן דעם סחורות לאגער מיט דער חולה פון קרעדיט קען מען זיך מאך פארן אנהויב פון טעזאן פערזעהן מיט סחורות אזן נראד אזוי קען דער פראדוצירער פערשאפען די גלייכגעוויכט רוהיגשטעלען אזן האלב-פאבריקאטען.

דער וועסטעל ווי בעקאנט, מאזן א מעד מעגלעך פערפלעכטונג צו בעצאהלען אזן א בעשטימטען טאג פאר די געלטווערטע סחורות. דערפון דריגט ממילא ארויס אז א וועסטעל דארף נושט זין אויסגעשטעלט אויף נאכין שטאן.

אויב דער כאחר בעקומט א לאנג טערמינגען קרעדיט, ווי דאס געשעהט אויטש בי באנקעל-סחורות ביז צו 6 אזן 7 חדשים אזן בי וואל סחורות אפילו ביז 8 אזן 9 חדשים, אזן דער כאחר מקו אזן דער לאגע צו מצלען גרויסע קויות, מחמת ער קרעגט דאך די סחורה אויף נאנץ לעטמנ בערענגונגען, קומט אבער אז דער מעזאן אזן ער קאן די סחורה נושט פערקויפען, דאן געפינט ער זיך אבער אזן א מאדנעם קלעם, פרי ער זאל פארט קעגען נאכקומען די פער-פלעכטונגען, מוז ער די סחורה פערקויפען אזן אפטמאל פון ביליגע פרוטען אזן אפטמאל אפילו אונטערן קערן-פרוטן. אזן קען ער נאך אלעם די סחורה נושט פערקויפען אזן ער בלייבט מיט א פעדעל, וו דאס געשעהט מנקו אונט נאנץ צוגט — אזן דאס שוין פאר'ן כאחר א גרויסער קלאפ, מחמת פון אזן זעט האט ער לוגען מיט קאפיטאל, פון דער צווייטער זעט ווידער, מוז ער צום נעעם כוך זאן האבען פרוטען סחורות פון מאנדער-נע מוסטערן.

דער קרעדיט אזן דערבייר דאן נאר א ווייסטעע זאך אזן האנדעל, ווען ער ווערט געגעבען מיט שלא, דאס הייסט אז נושט צופל אז אויף נושט קען צו לאנגע צעט. די מוגונג, אלזא, אז קרעדיט פאר'ן כאחר ברענגט שעדליכע נאטע פעולה אזן פון גרונד אויס, א פאלש שע. די ווירקליכקייט בעווייזט אזן, אז לאנג-טערמינגע קרעדיטען קעגען אמאל זען זעדר שעדליך. ווערער קרעדיט, וואס קען נושט בערך אזן א קורצער צעט בעצאהלט ווערען — אזן בעזונדערס אזן בעצעט בעת די פרוטאט-דוסקאונט אזן בי אזא טעגרע, מוז אינבעדינגט האבען א שלעכטע ווירקונג.

אריכגעהענדיג פון דעם דאזיגען שטאנדפונקט אזן פוילען א ארו סלצבר, מחמת עס פעהלט בי אונז פוילינער קרעדיט אזן עס פעהלט בכלל קרעדיט. עס פעהלט אונז קאפיטאל אזן דער פארם פון לאנג טערמינגע קרעדיטן אזן דערבייר דאלט מען. אז מען האט דעם דאזיגען דרוק אזן קאפיטאל פטור ווערען דורך לאנג-טערמינגע וועסטלען.

די פראקטיש בעווייזט אבער אזן בע-הגדרים אזן דער טעקסטיל-פראזנוש, אז מען דארף מיט גראד פערקויפען. אזוי לאנג ווי מען גוט קרעדיטירט, לעזן דער כאחר שטענדיג אויך עפעס פערדינען, לויפיג אבער בעת מען נוט לאנגטערמינגע קרעדיטען. מיט דער כאחר, אויב ער פערקויפט נושט זיין סחורה, מאכען פערשרעקנע כאטסטרופען. פערקויפען די סחורה אונטער'ן פרייז, דיסקאונטירען וועקסל דיר מיט אזוי ארום צו הענען דעקען חובות. אזעלכע מינים קאטסטרופען שדרגען זיך אבער מעכטיגער מיט פערלאנגסט, וואס מאן ווערט דערפיר-רען צו א געוואלטיגען אבלונא פאר די כאחרים אזן גרויס הענדלער אזן בי פערערגערונג פון דעם האנדעלס-מצב מען עס אויך דערפיהרען צו מאסען-באנקרוטען. אזן אויסלאנד, אזן אמע-ריקא, דייטשלאנד, ענגלאנד א. א. וועגן כען אבערהופט נושט פון קיין לענגערן קרעדיט ווי אויף 3 חדשים.

פאר דער מלחמה זענען אפילו אזן פוילען, בעזונדערס אזן קאנגרעס-פוילען, אויך געווען אנגעגעהרט לאנג-טערמי-נוגע קרעדיטען, אבער דעמאלט זענען די כאחרות עקספארטירט געווארען קיין סיבור אזן מאנדזשוריען, אזן די טראנ-ספארטען זענען געווען גלייכגעזען חדשים אזן די קריעגס-פראכט פון דאנצינ-גען. אזן דאס מאריק אזן ווידער געווען אפהענגיג פון דעם דארטיגען שנוט. חיצט אבער אזן די לאגע אין נאנץ פוילען א אנדערע אזן די מעגמים צוגוט וועלכע מען חאט דע-מאלס געגעבען לאנג-טערמינגע קרע-דיטען, האבען אונט קען בערעכטיגט נושט. די בעצט אזן פוילען האבען נושט גענוג קאפיטאל אזן אויך די העכסטע דיסקאונטא אזן אנצמע אנדערע, ווי פאר דער מלחמה. די פרוטאט-דיסקאונט אז אין יעצט מיט 200 בזיז 300 פרא-צענט העכער!

בי אזעלכע אומשטענדען מוזען די לאנג טערמינגע קרעדיטען זיך ארויסזען אלס א זעהר אנגעהאנדע ערשיינונג, וואס חאלט צוריק די ענטוויקלונג פון ווירטשאפטלעכען לעבען.

דאנגען אבער דער קורצטערמינגער קרעדיט ווירקט שעדליך בי רוזיקאנטע טראנזאקציעס. דער קונה וויל נאר דאן קאוין, ווען ער קאן זיי בעצאהלען פטנקטליך...

אנגעזעהענע לויטרים אזן אינדוסטריעלער דארפען דערבייבער גערעגען, וואס פאר א מניעה פאר'ן האנדעל עס אזן דער לאנג-טערמינגער קרעדיט!

יידיש טעאטער אין פילהארמאניע

זאל — נארוטאוויטש 20 —

גאסטראלען פון אמעריקאנער סטאר **בעני אדלער**

אויך נעמט אנטייל די בעקאנטע ארטיסטקע פון וואַרשאווער מעאטער פרוי **שושנה**

היינט מאנטאג, דעם 23-טן 9 אוועגד

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 250 זל.

דער איבריגער מענש

מעלאדראמע אין 4 אקט. מיט נעזאנג און טענץ פון ז. ליבין

הויפט-ראל פילווער — בעני אדלער

מארגען דינסטאג דעם 24 טען 9 אוועגד

בעני אדלער צום ערשטען **ווילדער מענש**

מאל אין לאדז אלס — —

גייע אויפפיהרונג. מעלאדראמע אין 4 אקטען מיט געזאנג פון גארדין

אלע פיעסען רעזשיסירט פון בעני אדלער. איפפרעס.: מאלאמאן מזסטין

געשעפטס-פיהרער בעזמאן. ביהנע-לייטער מאכטראווסקי. מוזיק, לייטונג ל. זעלמאן.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

קריגעריי צווישען שכנים וואס ענ-דיגט זיך בלוטיג.

(:) אין דער וואוינונג אויף זשערעמסקי 86 איז אויסגעבראכען א בלוטיג געשלעג בעת חעלכער 2 יונגע פרויען זענען שווער פערוואונדעט געווארען. די איי-גענטימערין פון דער וואוינונג וואנדא וואלטערעווא האט בעקומען א זעץ מיט א חאק אין רעכטען ארים און הענד אלע מעלזווסקא, איתר שכנ'ט, איז פער-וואונדעט געווארען אין קאפ מיט א טעמפ געווערן. ווי די פאליציי האט מעסטגעשטעלט איז דאס געשלעג ענ-שטאנען צוליב א קריגעריי צווישען די שכנים.

3000 לאקאטארען פראטעסטירען געגען העכערען דאס דירה-געלד

פון 1 צימערדיגע וואוינונגען.

נעכטיגער מיטינג אויף שייבלער'ס מארק.

(§) געלטען אזן לוט דער אגיטאציע-מוזן פון דער געזעלשאפט „לאקאטאר" פארגעקומען אויף שטעפלער'ס מארק א מיטינג פון די לאקאטארען, אזן וועלכען עס האבען אנטייל גענומען שטיקער חוג-דערט מען. דער פאזיטאלסטע דערדט ארום אזן א לענגערער רעדע די בערעכטיגונג פון לאקאטארען-שיין געזען, וואס אזן נענד דער מלחמה אנגעזעהן בכעעט אזן דער גאנצער וועלט. דער לאקאטאר-שיין געזען דאס אזן אנגעזעהן אויף דער וועלט.

דאנגען אבער דער אורגאנגער קרעדיט ווירקט שעדליך בי רוזיקאנטע טראנזאקציעס. דער קונה וויל נאר דאן קאוין, ווען ער קאן זיי בעצאהלען פונקטליך...

אנגעזעהענע לויטרים אזן אינדוסטריעלער דארפען דערבייבער גערעגען, וואס פאר א מניעה פאר'ן האנדעל עס אזן דער לאנג-טערמינגער קרעדיט!

מאריק אזן ווידער געזען אפהענגיג פון דעם דארטיגען שנוט. חיצט אבער אזן די לאגע אין נאנץ פולען א אנדערע אזן די מעגמים צוגוט וועלכע מען חאט דע-מאלס געגעבען לאנג-טערמינגע קרע-דיטען, האבען אונט קען בערעכטיגט נושט. די בעצט אזן פולען האבען נושט גענוג קאפיטאל אזן אויך די העכסטע דיסקאונטא אזן אנצמע אנדערע, ווי פאר דער מלחמה. די פרוטאט-דיסקאונט מא אין יעצט מיט 200 בזיז 300 פרא-צענט העכער!

בי אזעלכע אומשטענדען מוזען די לאנג טערמינגע קרעדיטען זיך ארויסזען אלס א זעהר אנגעזעהענע ערשיינונג, וואס חאלט צוריק די ענטוויקלונג פון ווירטשאפטלעכען לעבען.

דאנגען אבער דער קורצטערמינגער קרעדיט ווירקט שעדליך בי רוזיקאנטע טראנזאקציעס. דער קונה וויל נאר דאן קאוין, ווען ער קאן זיי בעצאהלען פונקטליך...

אנגעזעהענע לויטרים אזן אינדוסטריעלער דארפען דערבייבער גערעגען, וואס פאר א מניעה פאר'ן האנדעל עס אזן דער לאנג-טערמינגער קרעדיט!

לייטער פון דער סטריקווער פאסט

פערמשפט פאר מיסברויכען.

(:) דער אינספעקטאר פון פאסט-אזן טעלעגראפען אין וארשא ה' פראנצישעק ביר קיעוויטש האט אדורכגעפיהרט א קשנ-ראלע אין דער סטריקווער פאסט אזן האט ענדטעקט גרויסע מיסברויכען.

ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען אין די מיסברויכען בעגאנגען דער לייטער פון דעם פאסט בויפא, וואס האט זיך פערענטפערט אז היות ווי מען האט אין דער פאסט צוגעגעבעט עטליכע טויזענד זל. איז ער געווען געצוואונגען צו פא-נען פערשידענע מאכינאציעס, דערונטער

אנצוהאלטען געלד, וואס איז געשיקט געווארען אויף דער פאסט עטליכע חא-כען כדי אזוי-ארום צו קענען דעקען דעם פערלוסט.

נעכטען איז ער געשטאנען פאר'ן גע-ריכט, וואס האט איהם פערמשפט אויף 1 יאהר און 3 חדשים תפיסה ארבייט-כענדיג דעם פרעווענץ ארעסט. היות ווי ער איז שוין דעם ארעסט אנגעזעסען איז ער געכטען ארויסגעלאזען געווארען פון תפיסה.

די רחלה ווייס פיזרזארגיעט דאס איינטערגעווארפענע קינד

איז עטליכע טעג ארום ווערט עס איבערגענעבען צו „טאז".

אין שייכות מיט דער ידיעה וואס מיר האבען געכטען געבראכט וועגען יודישען קינד, וואס איז אנגעגעבען געווארען אין שטעטישען פינדעל-הויז מעלדעק פון אונז סון דער קהלה אלגעמדעס:

אויף דער מעלדונג פון ר' לייביש מורה-הוראה האט דער פערקעטער פון דער קהלה ה' גאדעל זיך פערשטענדיגט מיט „טאז", וואס איז גרייט געווען דאס קינד אויפצונעהמען אבער ערשט אין א תאך ארום היות ווי דאס קינד איז געטלט און איז אלס סך הכל 6 וואכען איז דערייבער נישט פארהאן קיין שום בייז דערין אויב דאס קינד וועט עטלי-כע טעג זיך געפונען אין קריסטליכען פינדעל-הויז. ווי באלד אין „טאז" וועט זיין פרייער פלאץ וועט דאס קינד איבערגעפיהרט ווערען אין טאז אויפ'ן חשבון פון דער קהלה.

דערביי ערקלערט מען אונז פון דער קהלה, אז דאס קינד האט מען אין קהלה-לאקאל נישט געבראכט אין בעזונ-דער האט פרעזעס ה' מינצענרג וועגען דעם קען חשגה נישט געהאט.

ביים טויטען קאפ פון אפאלשען משיח

אינ'ם ארכיוו פון יעקב פרענק איז אפענבאר.

פון ה. סעסלער.

זיי נריג אויף מיין וואנדער-וועג אי-בער דייטשלאנד נישט ווייס מין אפענ-באן, האב איך זיך פלוצים דערמאהנט, אז מיר, יודען, האבען דאך עפעס א שטיקעל שייכות מיט דער דאזיגער שטאט, א ברויערינגען שייכות — דאס איז געווען די לעצטע סטאנציע פון'ם פאלשען משיח און אחאנטוריסט יעקב פרענק און אין אלסען שלאס געפינט זיך זיין טויטער קאפ.

כ'בעשליס תיכף, זיך אראפצוקאפען אהינצו, צוזאמען מיט מיין בעגלייטער, א יונגער יודיש-דייטשער דאקטאר, וועל-כער האט אפילו נישט געהערט פרענק'ס נאמען, און איש'ן וועג מוז איך איהם בקצור קלאר מאכען די גאנצע געשיכטע.

יעקב פרענק איז געבוירען געווארען אין א קליין שטעטעל אין גאליציען, א-דער פאדאליען אין יאהר 1781. אלס יונגער בחור איז ער אוועק קיין טערקע און זיך דארט גע'חבר'ט מיט שבתי-צבי-ניקעס כאטש אנ'עם-הארץ אין יודיש-טיק און אויסגעלאסענקייט.

* * *

דער שלאס איז געגוט אין א רענע-סאנס-סטיל, ווייס מיט אלטקייט און רא-מאנטיק. בי הייגטיגען טאג געפינט זיך דארט די שטאטישע ביבליאטעק.

דער אלטער פערוואלטער פון דער ביבליאטעק איז דוכט זיך, דער חתם-ליכסטער מענש אין דער וועלט.

— וואס טויטען, האט האבען זיך ספעציעל מטריח געווען, כדי צו זעהען די דאקומענטען אין „רעליקוויען" פון יעקב פרענק? א, עס וועט איהם זיין א פערגעניגען און א כבוד.

בישט שעהן, מוזט הערען?

און די קליינע אנגעסאגערטע גע-שטאלט, מיט דער מאדערנער יארמולקע אויפ'ן גרויליכען קאפ, האט זיך גע'טרע-גען איבער די צימערן. ביז מיר זענען ארין אין מאמע „קדשי-קדשים", אין זיין ביורא, וואו פ'ליגען די ארכיוון פון אפענבאך.

קודם כל — א פאק אריגינעלע גע-ריכטס-פראטאקאלען בנוגע א פרעצעס, וואס די הויז-דינערשאפט האט פערפיהרט געגען חות'ן, פרענק'ס מאכטער, דערבייב אהרלאזען די שכמיסוים פון ארבייטס-לאזיג. צוליב'ן שליסען אבער פון דער לאנג פויס. געלדער פון פוילען האבען אנגעהויבען אפטאלען און לסוף אין גאנ-צען אויפגעהערט קומען. מ'איז אזוי ווייט דערגאנגען, אז די אמאליגע גרויסע חא-רינגע, האט זיך מסם געווארען רינגע, האט דער קרעדיט אויף סמך, וואס זי דערווארט נייע געלדער פון פוילען.

די ביבליאטעק בעזיצט אויך א אלטען ראסאן פון א מחבר מיט'ן נאמען שענק-רינג, וואס בעשרייבט דאס לעבען פון פרענק און די פראנקיסטען אין אפענבאך.

נור דאקומענטען און א ראמאן זענען פאר אונז נישט אזוי וויכטיג, האט ער ווייטער ערקלערט. זענען זיי דאך שוין אויסגעגוגט געווארען פון גרעץ און קרויזהאר בנוגע דעם „אפענבאך-פעריאד" פון פרענק'ס לעבען. וואס אבער מיר טערען נישט פערפעהלען צו זעהן, איז חוה פרענק בילד — עכט אמת, א כשר'ער אריגינעל.

אין ער האט אונז געוויזען א מעדאל-יאן מיט א קאלירטען מיניאטור-בילד — א מעט מיידעל מיט קזלעפריגע בעקלעך און הגון'דיגער מערדישקע. אויפ'ן קאפ עמיס א מאדנע היטעלע — מפתם די לעצטע סעדע מיט הינדערס און דרייפיג אדער הונדערס פערציג יאהר צוריק; די גרויסע שווארצע אויגען האבען אויך אונז געקוקט מיט אנ'אויסדרוק פון דער-פישען חב'דלען זיך...

מיין בעגלייטער, דעם דאקטאר, הויבט זי נישט אן צו געפעלען. איז דאס גע-חען די געליבטע פון פייגשמעקער יאזעף דעם צווייטען? — האט ער צו מיר מיטענות — דער פרוי-אידעאל וועס האט ארייגגעווארפען אין תאות-עקסטאז טויט זעגדער פראנקיסטען?

א מערכה, האט דער דירעקטער האט אויסגערופען, אז איצט געהען מיר זעהן די וויכטיגסטע רעליקוויע אין דער פראנק-קעלעקציע.

און ער האט אונז צוגעפיהרט צו א פיר-עקיגען גלעזערנעם קעסטל, וואו עס איז געלעגען א פערעלטערטער טויטען-קאפ. צוויי שווארצע אויגען-לעכער האב-בען אונז געקוקט מיט זייער שודער-האפטען בליק און אמת ריזיגע יאסלעס האבען זיך געקרומט אין א שרעקליכען שמייכעל.

דער טויטען-קאפ איז פון א משיח.

דער אינהאלט פון דער קעסטל איז געווען אין א ראנגע-פאנס-פטיל, ווייס מיט אלטקייט און רא-מאנטיק. בי הייגטיגען טאג געפינט זיך דארט די שטאטישע ביבליאטעק.

דער אלטער פערוואלטער פון דער ביבליאטעק איז דוכט זיך, דער חתם-ליכסטער מענש אין דער וועלט.

— וואס טויטען, האט האבען זיך ספעציעל מטריח געווען, כדי צו זעהען די דאקומענטען אין „רעליקוויען" פון יעקב פרענק? א, עס וועט איהם זיין א מערגעניגען און א כבוד.

בישט שעהן, מוזט הערען?

און די קליינע אנגעסאגערטע גע-שטאלט, מיט דער מאדערנער יארמולקע אויפ'ן גרויליכען קאפ, האט זיך גע'טרע-גען איבער די צימערן. ביז מיר זענען ארין אין מאמע „קדשי-קדשים", אין זיין ביורא, וואו פ'ליגען די ארכיוון פון אפענבאך.

קודם כל — א פאק אריגינעלע גע-ריכטס-פראטאקאלען בנוגע א פרעצעס, וואס די הויז-דינערשאפט האט פערפיהרט געגען חות'ן, פרענק'ס מאכטער, דערבייב געגען חות'ן, פרענק'ס מאכטער, דערבייב האט ער ערקלערט, אז אין צייט פון פרעצעס איז שוין דער מאכטער געווען

דאס גוטע תבואה-געדעטעניש

וועט הערהיטען פון א עקאנאמישען קריזיס אין לאנד.

דאס גאנצע לאנד הערט זיך איצט צו מיט א פערכאפטען אטעם צו די ידיעות, וואס קומען אן פון די דערמער הענען צושטאנד פון גערעטעניש. דער-פון איז אפהענגיג דער וואוילשטאנד פון דער בעפעלקערונג און די גוטע ענט-וויקלונג פון אלע חענדעלס-צווייגען.

אלע האפנונגען און פלענער הענען דער פאבריקאציע און האנדעל זענען, ביים איצטיגען צושטאנד אין פוילען, פולשטענדיג אפהענגיג פון דעם פאסיס-ריגלען צושטאנד פון דער דארפישער בעפעלקערונג. אזוי ווי די דארפישע בעפעלקערונג בעשטעהט איבער 70 פראצענט פון דער בעפעלקערונג אין לאנד, שפילט די הויפ-ראל אין הערשאפט-ליכען לעבען דער וואוילשטאנד פון דער דאזיגער טייל אינוואוינער.

מיט דער גרעסטער בעאומרוהיגונג האט מען אין די פריהערדיגע וואכען אויפגענומען די מעלדונגען, אז דאס היי-יאהריגע גערעטעניש זאגט-צו צי זיין שלעכט, ערגער ווי פאראיאהרען. דאס האט איינגאנצען אויפנומען דעם מוט פון די הערשאפטליכע ספערען, וועלכע האבען דאס בעוואיסטזיין, אז ביי א געמעלקערונג פון די פאבריקאציע און האנדעל איבערלעבען א קריזיס.

אין די לעצטע טעג האט זיך אבער די לאגע אויף די פוילישע מעלדער גענטליך געענדערט צום בעסערן. די גוטע און שעהנע וועטער אין די נאר-מאלע רעגענס, האט זענען געקומען צוזאמענטיג, האט אונגעוועהנליך מער-בעסערט דעם צושטאנד אויף די פעל-דער.

אין די לעצטע טעג האט זיך גרינד-ליך געענדערט די לאגע אויף די מעל-דער אין די קאנטען פון פוזען, פא-מערן, לובלין, קראקע און אויבער-שלעזיען.

דער צושטאנד פון קארן איז א פון בעסער, די תבואה איז פול און צאהל-רייך מיט קערנער. די קוואליטעט איז גוט און הערט מיט יעדען טאג אלץ בעסער.

אין איצטיגען מאמענט איז דער צו-שטאנד אויף די מעלדער שוין נישט ערגער ווי פאראיאהרען, און מיט יע-דען טאג ווערט בעסער און שעהנער דאס גערעטעניש.

מען מאר נישט אויסהערען אנ'אמע-ריקאנישן-יודישע מיטמע

אהו דער ערלויבניש פון די מחברים.

צו אלע יודישע ארגיסטען פון פו-לען, מיטגלידער פון פראפעסיאנעלען יודישען ארגיסטען-פעראיין פון פוילען!

מיר ווילען אויך בעקאנטמאכען, אז דער יודישער דראמאטורגען-פעראיין פון אמעריקא האט דורך מיר איבערגעגעבען אלע רעכט פון די אמעריקאנער פיעסען, וועלכע גהערען צו דעם דראמאטורגען-פעראיין פון אמעריקע, אויפשליסליך צו דעם ח' סטאניסלאו רעכטלעבען, וואר-שא, לעשנא 52.

דערפיס מאכען מיר אויפמערקזאם יעדען שוישפילער פון פוילען: א מיט-פע, וועלכע איז געשריבען פון אנ'אמע-ריקאנישן-יודישען דראמאטורג, קען אהן דער ערלויבניש פון ח' סטאניסלאו רעכטלעבען נישט אויפגעפיהרט ווערען.

מיר האפען, אז אין דער צוקונפט וועלען קיין סכסוכים צווישען די יודישע ארטיסטען אין פוילען און דעם יודישען דראמאטורגען-פעראיין נישט פארקומען!

מיט גרויס דרך-ארץ אטער

(—) אייזידאר לעם.

א שיפעריי אויף אנדזשעיא-גאס

געלעגען 1 בייטאלם האבען זיך די אנגוואליגער פון אנדזשעיא, עוולשקע לו-בארסקא און זאראנטאא, אלעקזאנדער פון אינון שרעק פון שלאג, הערענדיג אויף דער נאס א שטערען. ווי עס האט זיך פאריסגעוויזען, האבען דאס א פאר טאג-קלעק פארשיגען זיך אפערעלעט מיט אנגיגע דורלגעשריי, מיט וועלכע זיי הא-בען מערגעגעבען.

מארגען זאל ליקווידירט ווערען דער שטרייק איז קראנקעו-סנאסע

(ב) המנט קומט צו פארהיטן קיין לאזונג אן ספעציעלער דעלעגאט פון קרוב פער-מאגר פון די קרעטקע-פאבריקען, וועלכער וועט אפהאלטען א קאנפערענץ מיט דער פעדעראלער רעגירונג, אז דער הנאר פון הערט קומט אויפגעהויבן, אז דעם שטריק פון מען נישט לוקווידירען מיט א בעשטימלטער פערדרעב. ווען אויף דיטסמאל גערעדעט ווערען א פאנפערענץ קען ווערען אויפגעהויבן דער שטריק ווען דער פון דעם פולקאהניק.

אנבאל אויף א פשאדאוניק

(8) אויף בעל מער פלאץ א.ז נעלעגען אויסגעשראלטן א נעשלעגע צווישען א קאר-לער געוועלקן און זעקס חברים, וועלכע האבען אויפן שטארק צו'מטיח'ט מיט מעסערס.

דאס האט בעמערקט דער הערבעשלעגער פון 3. פאנטסטריאס, וועלכער מאריאנסקי און ער און געשאקען מיט בעפאלגעס צו ח.לף. די שלעגער

דער שטרייק פון די בוי-ארבייטער האלט שוין ביים סוף

(ב) אין סוף פון דער פארגעער וואך האבען מ'רוב פון פארבעטער אנגעהויבען צו ארבייטען, געבעגדיג זיך הסכמה צו דער הוספה פון 15 פראצ., וואס דו אנטשיידענער האבען זיך פארגעלעגט.

דער ארבייטס - אינטערעסענט וויטשו-קאווסקי האט אויף מארגען א בריפלעדי-פון א פאבריקע פון די בוי-אינטערעסן, מיט מער דער-וויסען זיך אבער, האבען די בוי-אונטער-נעמער בעשלאסען אויף זיך פאל כדשם צו גען אויף ווייטערדיגע הנחות.

דו בויא רבינטער ווילען שוין אויך אז דוגען דעם שטרייק, פעזונדערס אינעם, ווען דו בוי-אונטערנעמער האבען זיך גע-נומען צו פערשטעהן, אז אין אינעם צרעם ווילען זיי פון דער אינטונגער אנ-נוציאמען העלפען דו אינטונגע שליחות. אויף ווי ווילען אונעם ענדיגען דעם שטרייק.

א שרפה אין זגערזשער וואלד

(8) נעלעגען פאלגעמאנ אין אויסגע-בראלען א שרפה אין זגערזשער וואלד. די שרפה אין שטשעבען פון א פאנט, וואס אין אראנגעפאלען פון דער באהן.

פון ספארט-לעבען.

דער נעכטיגער מייסטערשאפטס-מעטש פון דער פוילי-שער עקסטרא-ליגע צווישען ל. ק. ס. און „קראקאוויא" האט זיך געענדיגט מיט רעמי 0:0.

לאדזער קרייז פוסבאל-מעטשען

מייסטערשאפט קלאס A

„הכח" — „ג. מ. ס." 1:2

מייסטערשאפט קלאס B

„שמשון" — „ס. ס. ס. מ." 2:1

„ביעג" — „שטערן" 1:9

„קראפט" — „סמשעלעץ" 1:4 (0:3)

קופאן № 150

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פונ'ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.

ניל מיג חיים. מאנטאג, דעם 23. יולי פון 8—9 אב.

8-טונג!

דאס

לאדזער טאגעבלאט

בעקומט מען טעגליך 6 ב זעכער פריה אין אלע באהן-מיאסטען פון

„רוך" („Ruch")

קאנצערט פאר די גייסטיגע קראנקע פון „קאכאנאווקא"

דאנערשטאג דעם 18 ד. ח. איז אין „קאכאנאווקא" א דאנק דער איניציאטיוו פון ח' מעלאדיסקא ארגאניזירט געווע-רען א קאנצערט מיט דער בעטעליגונג פון א ארקעסטער אונטער דעם לעטער פון ח' מיגעלמאן און די ארטיסטען פון „נאנג" ציבולסקי, נאוואשעלסקא און דא-נעצקי. די גייסטיגע קראנקע האבען גע-האט גרויס פערגעניגען פונ'ם קאנצערט און ארויסגעהיזען א גרויסע פרייד, אז אזוינע קאנ-צערטען זאלען אין „קאכאנאווקא" אפטער געגעבען ווערען.

די לעטונג פון שפיטאל פאר גייסטי-גע קראנקע האט דערפאר צוגעשיקט ח' מעלאדיסקא א בריף, אין וועלכען עס ווערט איהם הערציג געדאנקט פאר זיין מיה.

נייער פאהר-פלאן

אויף די מלוכה-באהנען.

גילטיג פון 15. מאי.

קאלישער וואכזאל:

עס קומען אן	עס געהען אפ
1.46 פון וארשע פאסאזשיר-צוג	0.05 קיין פויזען דורך קוטנע
2.47 „ פויזען פאסאזש.-צוג	2.01 „ פויזען פאסאזשיר-צוג
6.09 „ פויזען שנעל-צוג	3.03 „ וארשע „ „
6.43 „ קרעטקע, קאשעניץ פאסאזש.-צוג	6.38 „ וארשע שנעל-צוג
6.59 „ פויזען, קאשעניץ „ „	7.16 „ וארשע פאסאזשיר-צוג
7.46 „ לאוויטש, קאשעניץ „ „	8.00 „ אסטראוע „ „
8.51 „ פויזען דורך קוטנע	8.30 „ קאלישע
9.00 „ אסטראוע דורך קוטנע	9.08 „ פויזען דורך קוטנע
10.02 פון וארשע דורך קוטנע	12.31 „ פויזען לוקסוס-צוג (מאנטאג, מיטוואך און פרעטאג)
11.01 „ לעמבערג דורך קוטנע	12.59 „ פויזען פאסאזשיר-צוג
12.23 „ וארשע לוקסוס-צוג (מאנטאג, מיטוואך און פרעטאג)	13.15 „ וארשע (דירעקט)
12.46 „ וארשע פאסאזשיר-צוג	13.35 „ וארשע פאסאזשיר-צוג
13.10 „ פויזען דורך קוטנע	14.15 „ קוטנע
13.20 „ פויזען דורך קוטנע	15.30 „ אסטראוע „ „
18.15 „ קאלישע	15.35 „ לעמבערג
18.18 „ פויזען לוקסוס-צוג (מאנטאג, מיטוואך און פרעטאג)	15.40 „ לאוויטש „ „
18.50 „ פויזען פאסאזשיר-צוג	18.26 „ וארשע לוקסוס-צוג (מאנטאג, מיטוואך און פרעטאג)
18.55 „ לאוויטש „ „	19.02 „ פלעצק דורך קוטנע
20.49 „ פלעצק דורך קוטנע	19.11 „ אסטראוע פאסאזשיר-צוג
21.45 „ וארשע דורך קוטנע	19.20 „ לאוויטש „ „
22.05 „ לעמבערג (אין פאל וועגן עס איז נויטיג)	20.00 „ לעמבערג „ „ (אין פאל וועגן עס איז נויטיג)
23.12 „ וארשע שנעל-צוג	21.00 „ קראקע און קאשעניץ
23.25 „ אסטראוע פאסאזשיר-צוג	21.56 „ פויזען פאסאזשיר-צוג
23.35 „ קוטנע.	23.20 „ פויזען שנעל-צוג

פאבריקס-באהן:

עס קומען אן	עס געהען אפ
1.48 פון קאלישע פאסאזשיר-צוג	1.25 קיין קאלישע
5.00 „ „ „	4.50 „ „
6.50 „ „ „	6.40 „ „
7.44 „ „ „	7.20 „ וארשע שנעל-צוג
7.40 „ „ „	8.30 „ קאלישע
8.40 „ „ „	9.35 „ פארנאבערזשע
9.50 „ משענסטאכאע פאסאזשיר-צוג	10.35 „ קאלישע
11.10 „ קאלישע „ „	11.50 „ קאלישע
12.45 „ קאלישע „ „	14.15 „ קאלישע
13.30 „ פאזשיסק „ „	14.35 „ קאלישע
14.40 „ קאלישע „ „	15.15 „ קאלישע
15.48 „ קאלישע „ „	16.20 „ משענסטאכאע
16.35 „ וארשע	17.20 „ קאלישע
18.48 „ קאלישע „ „	18.25 „ קאלישע
19.55 „ פארנאבערזשע „ „	18.45 „ פאזשיסק
20.00 „ וארשע שנעל-צוג	19.20 „ וארשע פאסאזשיר-צוג
20.28 „ קאלישע	19.35 „ קאלישע
21.25 „ קאלישע (זונטאג און חג)	20.18 „ קאלישע
21.53 „ קאלישע (וועז ס'איז נויטיג)	21.45 „ קאלישע
	23.45 „ קאלישע

איז שטורם פון לייד'ענשאפטען.

שפאנענדער ראמאן, פול שטוינענדע איבער-לעבונגען און ליבעס-אוואנטורעס.

(88-טע פארזעצונג)

— איך וועל רופען הילף! האט וואנדא אויסגעשריען און איז צוגעלאפען צום פענסטער.

דער פולקאוניק איז אפגעשרעקט ביז דער טיר.

— איך גיב אייך צום לעטיכן טאג זיך צו בערקלערן, האט ער געזאגט, און וועל איך ווידער קומען.

ער האט געעפנט די טיר.

— צום ווידערזעהן, שטאנץ שטערע פרוי אלדענבורג! האט ער אויסגערופען פון איז ארויס פון צימער.

ווי פון א שווערען לאסט בעפרייט האט וואנדא אפגעטעמט, ווען ער איז ארויסגעגאנגען.

איז דאס הערמאן? נאין, פוליאמען האט דאך איהר פערזיכערט, אז דאס איז פולקאוניק ווילסאן.

אבער זי האסט איהם, זי וויל געפינען א מיטעל ווי זיך פון איהם צו בעפרייען.

וואנדא איז שנעל צוגעלאפען און פערשלאסען די טיר.

מיד אין אויפגעגרעגט איז זי געפאלען אויפ'ן בעט, זי האט אבער לאנג נישט געקענט אייגשלאפען.

ווען זי איז ענדליך שפעט אין דער נאכט איינגעשלאפען, האבען זי שרעק-ליכע חלומות געפאלגט. הערמאן איז געשטאנען נעבען איהר און געהיזען איהר די אויסגעמאגערטע לינקע'ן וועלכע שטרעקט אויס די חאנטלעך צו איהר. ער וועט איהר אפנעמען דאס קינד, אויב זי וועט איהם אויסהערען און פאהרען מיט איהם צו ליבעס-אוואנטורעס.

ווען זי איז שרוואכט, איז שוין געווען גרויסער טאג.

מען האט אנגעקלאפט אין דער טיר. וואנדא האט זיך שנעל אויפגעהויבען פון איהר געלעגער.

— עפענט, איך בין דאס, שעלער!

— איך האב גארנישט געמאכט, האט ער געזאגט, ארמגעהעגדיג. איך האב אדור כגעזוכט אלץ פוהרען צוזאמען מיט צוזיי פאליציאנטען. די ערופע האט נישט מיר זיך דאס קינד.

— אבער די פרוי אין שווארצען וואוואל איז דאך דארטען געווען?

— זי איז אויך נישט געווען; איך האב זי נישט געזעהן.

— אז איז זי אוועק און האט מיין קינד מיטגענומען.

אבער איך האב דאך געהייטען א גאנצע נאכט.

— נאין, שעלער זי איז בעשטימט אונבעמערקט אוועק. מיין קינד. זי האט אפגענארט.

— יעדענפאלס איז אונזער קינד דארט נישטא, גרעפין.

— אויב אזוי דארפען מיר דאך פאהר נישט בלייבען, שעלער. איך וויל אנפ-לויפען פון דעם פולקאוניק, וועלכער יאגט מיך נאך און יעצט איז ער דא אין גארדענסיעלד.

— ער איז דא?

— נעכטען אוועגד איז ער דא געווען. איך מוז זוכען א מיטעל, ווי זיך פון איהם צו בעפרייען. איך וויל פאהרען צוריק נאך פילאדעלפיע!

— וואס וועט איהר דארטען טון, גרעפין?

— דארט געפינט זיך א פערזאן, צו וועמען איך הבל זיך וועגדען. איך האב בעמערקט, אז ער איז חושד דעם פולקאוניק און איך מיין, אז ר'וועט מיר העלפען.

— מיין גאט, קען איך דען פון דעם פולקאוניק גארנישט טשור ווערען?

— ער האט מיר געזאגט, אז ער וועט מיר נאכגעהן, וואו איך וועל נאר זיין.

— טאג לאמיר זיך וועגדען צו דער פאליציי!

— דא אין דעם קליינעם שטעטעל וועלען מיר גארנישט מאכען, שעלער. אין ער שרעקט זיך נישט פאר קיינעם. איך האב איהם געבעטען, ער זאל צו מיר מעהר נישט קומען, וויל ער גארנישט הערען. מיך לאזט נישט רוהען דער געדאנק, אז ער איז גארדהיים.

— דאס איז אונמעגליך. גרעפין! דאס איז נאר א צופעליגע עהנליכקייט, גארדהיים קען פלוצלונג נישט ווערען קיין פולקאוניק!

— איך בין ווי צומישט און וויס אליין נישט וואס צו קלערען. אבער איך מוז זיך פון איהם בעפרייען, עס מעג מיך הי טמער קאסטען.

— בערוהיגט זיך, גרעפין! זאל ער קומען ווען איך בין דא! — האט שע-לער אויפגערעגט געזאגט.

— נאין, שעלער, איהר קענט מיר נישט העלפען. איך וויל פאהרען צוריק נאך פילאדעלפיע און איך וועל רעדען מיט דעם ענערגישען אטאליעגער. מיר דאכט זיך, אז ער וועט עפעס פון דעם פולקאוניק.

— ווילט איהר דורכאויס פאהרען, גרעפין...

— יא, לאמיר פאהרען.

אין א שעה ארום האט זיך וואנדא געטיגען אויף דעם וועג קיין פילאדעלפיע.

זי האט זיך פערטיפט אין די געדאנקען וועגען איהר קינד, וועלכעס זי האט אזוי לאנג געזוכט. יעצט איז זי כמעט ווי זיכער געווען, אז דאס קינד געפינט זיך ביי דער טרופע, וויל דארטען האט זי געטראפען די דאמע אין שווארצען וואוואל. האט זי איז, איז אויך דאס קינד? און אז די פרוי איז מיט הערמאנען אין פער-בינדונג איז גאר קיין ספק נישט.

דער ווירט פון האטעל האט זיך זעהר דערפרעהט, מיט וואנדא'ס צוריקקומען ווייל ער האט פון איהר נישט שלעכט פערדינט.

נאר וואנדא האט איהם געזאגט אז זי וועט אין אנדענד ווידער אומקעהרען. ווען וואנדא איז ארויף אויף די טרעפ האט זי געטראפען דעם גראף זשי-רארדי.

זי איז באלד צו איהם צוגעגאנגען. דער גראף האט זיך א גוטן געמען.

— גראף, — האט זי שטיל געזאגט, — איז מיר ערלויבט אויך צו בעטען איהר זאלט מיך אויסהערען אויף אזא אויגענבליק?

— מיט פערגעניגען, פרוי אלדענבורג! — האט זשיראדי געענטפערט אז האט זי אביבעלדענט צו זיך אין צימער.

— איך האב אייך געזעהן ביים רעכטן פוליוואן, גראף, — האט וואנדא גע-זאגט, און יעצט וויל איך אייך עפעס פערטרויען.

זיי זענען ארויף אין צימער.

— מיר זענען דא אליין, פרוי אלדענבורג, — האט דער גראף געזאגט, יעצט זיך און דערצעהלט.

— א בעזונדער אונפערשטענדליך געפיהל האט מיך געפרעגט צו אזוי, האט וואנדא אנגעהויבען, איהר האט געוויס בעמערקט דעם פערזאן, וועלכער האט פעראינטערעסירט אלץ בעסט אויס'ן בעל.

— איהר מיינט דעם פולקאוניק ווילסאן, מאדאם?

— איהר קענט איהם, גראף?

— איך וויס נאר, אז ער איז זעהר עגליך צו דעם מיליאנער סמיט.

— ווי... עפעס פערברעכער?

— דעם מערדער סקאט אדער נארדהיים? יא, מאדאם, איך קען איהם לויטן בילד.

— מיר דאכט זיך אויך, גראף, אז דער פולקאוניק איז יענער נארדהיים?

— איהר האט דען בעווייזען?

— נאין, מיר זענען דאס הארץ, אז דאס איז ער.

— און איהר האט געקענט יענעם סקאט?

(פארזעצונג קומט)

אכטונג, שווערהעריגע!

דורכ'ן אנזעהן דעם געסכן הער-פאבראק מיט פעמבראנען פון ד"ר זעל, וועלכע פערשטארקט דעם קלאנג פון דער שטימע, נישט אנזעהעוודיג ביים טראגען (ווי בים מענער אזוי ווי בים דאמען) און שיצט צוגלייך די אויערן, דערגרייכט איהר א פולקאמען סל אר פערשטעהען פון געשפרעך.

אין אויסלאנד שוין שוינדעל אפאראטען אין געברויך. פרייז פאר בלעדע אויערען פאר יעדען אינציגען פאסענד 36 זל. פראנקא, געגען אינשיקען דעם בעטראג פראביס, אדער 40 זל. געגען נאכנאהמע. צו בעזוכען בים אלמין-פערטרעטער פאר פוילען פירמא

DUTKIEWICZ i GOLD

MYSŁOWICE, ul. Nowo-Kościelna 3

skrzynka poczt. 1

פאר אנגעשטעלטע און בעזאמטע אויך ראטעס. פערלאנגט פרעספעקטען.

שרייבט אייערע קרובים אין אמעריקא,

אז אויב זיי ווילען פאהרען פאר א בילליגען פרייז קען לאדז, זאלען זיי זיך אנשליסען אין די אויסלאנ (עקסקורסיע) רופט, וואס עס ארגאניזירט דער ביז-ווערקער קערעספאנדענט פון „לאדזער טאגעבלאט" נ. אייזנער.

שרייבט אויך אייערע קרובים אין אמעריקא, אז נ. אייזנער שיקט אייער דאלארען קען פוילען און רעכענט ביז 50 דאלאר—1 דאלאר און ביז 100 דאלאר נאר 2 דאלאר.

אלערלי פוילישע דאקומענטען, ווי בעפאלמעכטיגונגען (פלענים־אלמאכטיס) שקען הערגען קויף און פערקויף מיט בעשטעמיגונג פון פוילישען קאנסול, ווענדען אויך אויסגעארבעט א פאר בילליגען פרייז.

Gustave Eisner 1133 Broadway NEW-YORK City

די קמיע פון האר"י הקדוש זצ"ל,

וועלכע איז געפונען געווארען אין א"י אין צפת, און איז בעשטעטיגט דורך דעם וואשאתער ראבינאט פון 17/VII. 28 אז 2349 אז ווערט ארויסגעגעבען אין לאדז, דורך ה' צבי פארקאס אין תאטעל ראזענבלום, פיעטריקאווער 38, צום פרייז פון 50 גרושען פאר א קמיע, פון וועלכע עס נעהמט ארום 20 גרושען פון יעדע קמיע פאר די תלמוד תורה ע"ש הרהגה"צ רבנו אלי' חיים מייזל זצ"ל.

פרעזעס יחיאל יצחק בערמאן.

מודעה רבה

לרגלי הידיעה בהתחומים שבדעת איזה בי"ן לקבוץ דברתו ברחוב פיעטריקאווער באנו אנחנו החל"מ בשם 75 חלילל דפח חינו רחוב פיעטריקאווער עם בשטיאור, שנדוקים, נאיראים, ושמענהאף להודיע שיש לנו מורה הוראה חרב המצוין ר' יעקב אחרן לעחקאיטש שיש"א שדר בח רחוב פיעטריקאווער 120 וגבר החמנו עליו איזה מאות חחיטות וקבלנו אותו למורה ודיין עלינו ושיחנו חבתב לחגמינה אשר אך הוא מ"יצה לנו. לואת אנחנו מוהירים לכל ירום איש לחסיג גבולו שלא יהי' חילל שבים ח"ו.

גאום חחתמים בשם 75 חלילל דפח: מנשה בראהאם פיעטריקאווער 82, שלמה אחרן האנאיטיפש פיעטריקאווער 52, שלמה וואלף קשחן שנדוביש 7, שלמה יצחק ריבא אנדוביש 98, בעריל מאפיר נאחראש 1, דוד קשחן פיעטריקאווער 109, דוד נחולרבערג שנדוביש 7, ח' מאנואיל פיעטריקאווער 109, אברהם רעצמאן פשעיזוד 8, יוסף האנענדארף פיעטריקאווער 109, אפ"ים מאחן פיעטריקאווער 82, יחזקאל בע-ענצחיב פיעטרי-קאווער 120, משה פ-ענר פיעטריקאווער 114, דוד מאוקם פיעטריקאווער 114, אברהם שלמה זשמענהאף 12. 3427

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז צוליב די קאנצליזאציע - ארבעט איז דער ארינפאהר צום מאגאזין דורך

וווסכאדניא 41

מראנספארט-עס ספעדיציע-ביורא

נ. מאנדעלבוים

לאדז, פיעטריקאווער 18

טעל. 21-85

דרוקזאכן

אלערליי

ווערען געד, און פראמפט אין דער מינספער אויס-פיהרונג און די מאדערנסטע שריפט אויסגעפערטיגט.

סלעפסידרעס
(מאדעס-אנצייגען)
הערען אין פערליוף פון
ד' שה גדרוקט און
אויסגעקלעבט אייער דער
גאנצער שטאט.

בוכדרוקערי
ע. און מ. האמבורסקי
פיעטריקאווער 16. טעל. 47.

ווריכטיג

מאר די, וואס פאהרען אויף אורלויב - אפרוה !!

חילט איהר אייער אורלויב גוט פערברענגען ? חילט איהר הבען אנגענעהמע געזעלשאפט ? פאהרט אויף פרוה נאר אין

פענסיאנאט

„WYGODA"

St. GŁOWNO, Polenice, Wila Pabiańskiego obok Nowego Otwocka, przy lesie

סטאציע גלאדנא - פאלעניצע

ווילע פאביאנסקי נעבען נאווא-אטוואצק

עמפעהלט: גרויסע זוניגע צימער. כשר'ע, היגיעניש און גע-שמאקע קיך. הייליכע געגענד. קאנקורענץ-פרייזען

40% בילליגער ווי איפראל !

בעמערקונג: אטטעוואנד איז גוטיג פיטבוצ'ענען.

צו ווענדען זיך דירעקט צו פרוי אל אין פענסיאנאט „ווינגדע"

מאר יזעגערליכע און ערהולונג מסתמא

לעמשניצע

17 זגערסקא 17, טעל. 16-88.

אלערלי קרענקהייטען ווערען עמפענען דורך ספעציאליסטיש דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אחרנד.—מעסיגע, אלעקטריזיטעט מעקען-שטאלען, קינסטליכע אערגזאן-אפשרעלונגען אינפיגען נאגען שקער לעסיגע.

ווידעזען אלע

אמנעסטיע-

עניינים

אינגאנצען און שרעבע דעם ביורא

„ארגוס", זאכאדניא 36.

Zjednoczone Fabryki Maszyn

„UNIA"

dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.

BYDGOSZCZ-WILCZAK

די עלטסטע אין פוילען ספעציאל-פאבריקען-פאבריק

ליפערט אלס ספעציאליטעט:

קאמפלעטע איינריכטונגען

פאר האלץ - בעארבייטונג.

מיט אנפראגען זיך צו ווענדען אויף פערטרעטער:

Inżynier G. Praszkier,

Łódź, Zawadzka 16a

Tel. 2- 752.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Od Wtorku, d. 17-go do poniedziałku d. 23-go lipca 1928 roku włącznie

Dla dorosłych!

„KEAN"

(Świat kulis i zmysłów)

Dramat w 8-miu akt. według dzieła Aleksandra Dumasa (ojca).

W rolach głównych: Iwan Mozżuchin. Natalja Lisienko, Mikołaj Kolin, Otton Detlefsen.

Dla młodzieży!

Tajemnica wymarłej wyspy

Dramat w 8-miu akt. na tle przygód poszukiwaczy skarbów. W roli głównej RICHARD TALMADGE.

Nad program:

Szampion ciężkie wagi (Ferduś i Merduś Komedja w 2 aktach.

dla młods. początek seansów o g. 2 i 4 pp. Ceny miejsc: dla dor. I—70, II—60 III—30 gr. Dla młodzieży: I—35, II—30, III—10 gr.

חיכטיג פאר ריוועגדע

נאד בידנאשטיש !

כשר'ע שמאקהאפטע

מיטאגעו און אזענדפרויט

עמפעהלט:

Maks Landsman, Bydgoszcz,

Poznańska 5, tel. 16-78

טראנווא-פוטשיפאנעס.

— געגרינדעט אין יאהר 1920 —

ווארש ווידער קוך.

נעטשפרעכענדער אפריה-ארט פאר רעזענדע!

ג'ב לאדז מיט די זיזן!

אין פרי-לוח פון 7 חצ פאר יעדער חשבון

עלעקטריש ביילויכטונג

אין זיכער פון מאטערי צו רעפערירן, איינער-פרעטר ז לימשניחסם אויף אנראנשניקעס, פרע-נאמ"ס מיט דער עלעקטראניש אלעס ערלע-דיגס פינקטליך און ריכטיג נאר די קחנצעפיא-ירטע פירפע חוס איז פערגיטארליך פאר דער לאדזער עלעקטראניע

מ. ליטוי, לאדז קאנטע אנטיגער 58

ארגאנ-נעוועלם. מסחיג פון 2 פריה ביז 11 אח.

בשת: שחרשכטונדען פון 2—3, 8—11 גאכם.

פל קרישע ראפפען און גאז-שמאקעס מיט 2½ מיליאנער פון פרייז-קורסנט. פאבריקען בע-קוטען א מחסציעלען ראבאט מיט נוסע קאנצעסיעס.

אחרי אדם שמ ז לי!

לשקר על דלתי יום-יום

כי חולה בתוכי ילך בטח

און אז דו דערפסט ערלעדיגען מאגדאטע

זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויטען אין מיירע

17 פיעטריקאווער 17

52 זאכ ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען ביטעם

לויט'ן אויסמאס, קארטע פאראס, קלייזלעפ, זאפעזיטשעניעס, אויף אלע שטעט אין פוילען שקען, אינטערצייטס, אטלאצעס, קערטע און ציחילנע שותפות-אכען, אייטער-זעצונגען אין אלע שפראכען.

אכטונג

י. מאנעלאוויטש-קאנטאלענט

א בלאנקא-ווערקסעל

אויף 300 אמתים איז פערלוירען גע-ווען אויפשטעלע חיים מעצקער פון יאראסלאוו. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בע-לוינונג אבצוברענגען אין אדמיניסטראציע פון דער צאטונג. 3414

אנ'ארנטליך יונגער

וואס איז בעקאנט אין פאפיר - בראנזשע ווערט געזוכט. צו ווענדען זיך צו ה' י. גרונים, פיעטריקאווער 60. 3416

א האנד-שטיקערין

צו כאלירטע וועש

ווי אויך א וועש-נעהערין ווערט געזוכט.

צו ערפאהרען פון 1 ביז 3 מיטאג וואלרמאן, אוראדזקא 27. 2465

א בעקערייי

אין פולען בעטריב צו פערקויפען צוליב'ן ענדען דאס געשעפט. צו ערפאהרען אין אדמיג. פון „ל. ש.

א טיכטיגע בופעטאווע

ווערט פון זאפארט גע-זוכט צעגעלניאנא 16 אין גארטען „Gong".

מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11/13

אנגאהמע פון פערשידענע מאשינען-רעפעראטורען און אויסגעגישע שווייסונגען. ב"ש: צום שטריקער-סאזען פערטיג איך אויס פישען, שאענדערס, מעסט-אפאראטען, שטענער א. ז. וו.

שנעל און בילג ! שנעל און בילג

ארע יודען

ערלעדיגען זעערע רעכטס-קאנסולענטען-ארבייטען אינם לאנגיקהריגען קאמפעטענטען-ביורא

זינגער, „ארגוס" זאכאדניא 36

מראנט, מארטער.

מתקבלת החתימה על,

דבר

עתון פועלי ארץ ישראל

תנאי הרתימה:
לשנה 13 דולרים.
לחצי שנה 7 דולרים.
לרבע שנה 4 דולרים.

המו"ל:
„חברת העובדים בא"י"
חעורך: ב. כצנלסון.

„DAVAR" Palestine Labour Daily
Tel-Aviv, Palestine. P. O. B. 190 חשבון: תל-אביב, ת.ד.

„דבר" הוא עתון מדיני וספרותי, אינפורמטיבי חטוכי, בלחי תלוי בשום מסד ומפלגה, ושוקד על מפעלו של צבור הפועלים בארץ-ישראל.

בכל יום ששי מצורף לעתון מוסף ספרותי.

אין לדונמא נשלח חנם לכל דורש.

תזדמנות יוצאת מן הכלל למודעות!

„דבר" נקרא בכל נקודות הארץ ונמוץ בכל חלקי התבל!

ערשט ערשינען:

ישראל ראבאן.

הינטערן פלויט פון דער וועלט

לידער. — פרייז 2 זל.

ישראל ראבאן.

די נאס

ראמאן פון גרויסשטעפישען לעבען.

פרייז 7 זלאטים.

צו פאדערן בא:

Wydawnictwo Sz. Goldfarba, Warszawa, Szczęśliwa 8

אין לאדז (בוכהאנדלונג „קולטורא" פיעטריקאווער 50
(בוכהאנדלונג ש. בערלינסקי, אלטשאנ 12.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל, אין פרעמדלאנד 1,25—1 דאלאר.
אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה מארק פעקס 10 גרושען, פרעמדע 24, שן פעקס 40 גר, פרעמדע 60 גר, אבען 12 גר, פרעמדע 18 גר
מינ—20 פרענק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.
פאר אויפלענדישע אגענטען 100% עמפרעה, אויסער דער שעה—מיט 50% עמפרעה. פון די פרעמדע ווערט נישט פרעפאגירט קיין רעקלאמע

Redaktor-wydawca H. Hamburski

Tłocznia: H. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 16.